

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY

Evidenčné číslo: 103002/I/2017/3856040989

Čisté zaslúžené poistné

Diplomová práca

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY

Čisté zaslúžené poistné

Diplomová práca

Študijný program: Účtovníctvo a audítorstvo

Študijný odbor: Účtovníctvo a audítorstvo

Školiace pracovisko: Katedra účtovníctva a audítorstva

Vedúci záverečnej práce: doc. Ing. Mgr. Zuzana Juhászová, PhD.

Bratislava 2017

Natália Šišková, Bc.

Čestné vyhlásenie

Podpísaná Natália Šišková čestne vyhlasujem, že diplomovú prácu, ktorá nesie názov „Čisté zaslúžené poisťné“ som vypracovala samostatne. Súvisiacu použitú literatúru a právne normy som uviedla v zozname použitej literatúry.

Dátum:

.....

Podpis študenta

Pod'akovanie

Touto cestou by som chcela vysloviť pod'akovanie vedúcej mojej diplomovej práce doc. Ing. Mgr. Zuzane Juhászovej, PhD. za jej odborné vedenie, cenné rady, podnety a taktiež čas počas písania diplomovej práce. Veľká vďačnosť patrí aj mojim rodičom, ktorí mi boli oporou počas celého štúdia na vysokej škole.

ABSTRAKT

ŠIŠKOVÁ, Natália: *Čisté zaslúžené poistné*. - Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta hospodárskej informatiky; Katedra účtovníctva a audítorstva. – doc. Ing. Mgr. Zuzana Juhászová, PhD. – Bratislava: FHI, 2017, 74 strán.

Hlavným cieľom diplomovej práce „*Čisté zaslúžené poistné*“ je vymedzenie spôsobu účtovania a vykazovania zaslúženého poistného a čistého zaslúženého poistného v komerčných poisťovniach Slovenskej republiky. Práca je rozdelená do štyroch kapitol. Obsahuje 14 schém, 11 tabuliek, 6 grafov a jednu prílohu. V teoretickej časti diplomovej sa venujeme definovaniu systému poistných vzťahov, právnej úprave účtovníctva a vykazovania komerčných poisťovní, účtovnej závierke komerčných poisťovní, výkazu ziskov a strát komerčných poisťovní a tiež opisujeme predpísané poistné, zaslúžené poistné a čisté zaslúžené poistné. V druhej časti diplomovej práce vymedzujeme primárny cieľ práce, čiastkové ciele a metódy, ktoré boli využité pri spracovaní diplomovej práce. V praktickej časti predkladanej práce venujeme pozornosť problematike vykazovania zaslúženého poistného a čistého zaslúženého poistného v komerčných poisťovniach so sídlom na území Slovenskej republiky. Porovnávame jednotlivé spôsoby vyčíslenia, vykazovania a prezentácie ukazovateľa čisté zaslúžené poistné v účtovných závierkach daných komerčných poisťovní. V štvrtej časti diplomovej práce zhodnotíme vykonané analýzy a výskumy vykazovania čistého zaslúženého poistného v komerčných poisťovniach. V závere práce vyslovíme názor týkajúci sa vykazovania čistého zaslúženého poistného v účtovných závierkach komerčných poisťovní pôsobiacich na slovenskom poistnom trhu.

Kľúčové slová: Hrubé predpísané poistné, zaslúžené poistné, čisté zaslúžené poistné, Medzinárodné štandardy finančného výkazníctva, IFRS, účtovná závierka, komerčné poisťovne

ABSTRACT

ŠIŠKOVÁ, Natália: *Net earned Premiums*. – University of Economics in Bratislava. Faculty of Economic Informatics; Department of accounting and auditing. - doc. Ing. Mgr. Zuzana Juhászová, PhD. – Bratislava: FHI, 2017, 74 pages.

The main aim of diploma thesis „*Net earned Premiums*“ is to define the way of accounting and reporting of the earned premiums and the net earned premiums in commercial insurance companies in the Slovak republic. The thesis is divided into 4 chapters. It contains 14 diagrams, 11 tables, 6 graphs and one addition. In the theoretical part we define system of insurance relations, accounting and reporting legislation of commercial insurance companies, financial statements of commercial insurance companies, income statement of commercial insurance companies and we also describe premiums written, earned premiums and net earned premiums. In the second part of thesis we define the primary objective, the partial objectives and the methods used in the elaboration of the diploma thesis. In the practical thesis of the presented work we pay attention to the issue of the earned premiums and net earned premiums in the commercial insurance companies located in the Slovak republic. We compare the individual ways of computing, reporting and presenting the net earned premiums in the financial statements of the commercial insurance companies. In the fourth part of the thesis we evaluate the performed analyses and studies of the reporting of net earned premiums in commercial insurance companies. In the summary of the thesis we express our opinion on the reporting of the net earned premiums in the financial statements of commercial insurance companies operating in the Slovak insurance market.

Kľúčové slová: Gross earned premiums, premiums earned, net earned premiums, International financial reporting standards, IFRS, financial statements, commercial insurance companies

Obsah

Zoznam schém a grafov	9
Zoznam tabuliek	10
Úvod	11
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí	13
1.1 Systém poisťných vzťahov	16
1.1.1 Kategórie poistenia	17
1.1.2 Vybrané pojmy z poisťnej terminológie	20
1.2 Právna úprava účtovníctva a vykazovania komerčných poisťovní	21
1.3 Účtovná závierka komerčných poisťovní	25
1.4 Výkaz ziskov a strát a ostatných súčastí komplexného výsledku	29
2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania	39
3 Výsledky práce	41
3.1 Zaslúžené poisťné a čisté zaslúžené poisťné v komerčných poisťovniach	41
3.2 Vykazovanie zaslúženého poisťného a čistého zaslúženého poisťného vo výkaze ziskov a strát komerčných poisťovní	48
4. Diskusia	62
Záver	68
Zoznam použitej literatúry	71
Prílohy	75

Zoznam schém a grafov

Schéma č. 1: Subjekty slovenského poistného trhu	15
Schéma č. 2: Aktuálny počet poisťovní a pobočiek zahraničných poisťovní v SR.....	15
Schéma č. 3: Poistné vzťahy v súčasnosti	16
Schéma č. 4: Kategórie poistenia.....	18
Schéma č. 5: Poistný vzťah medzi poisťovňou a poistníkom (poisteným)	20
Schéma č. 6: Nariadenie (ES) č. 1606/2002 Európskeho parlamentu a Rady z 19. júla 2002 o uplatňovaní medzinárodných účtovných noriem.....	23
Schéma č. 7: Konceptný rámec v súvislosti s účtovnou závierkou.....	24
Schéma č. 8: Elementárne zložky účtovnej závierky.....	26
Schéma č. 9: Súčasti účtovnej závierky zostavenej podľa IFRS	27
Schéma č. 10: Členenie účtovnej závierky z hľadiska času.....	28
Schéma č. 11: Základné znaky identifikácie a vykazovania nákladov / výnosov	33
Schéma č. 12: Náklady / Výnosy komerčnej poisťovne podľa účelového členenia.....	34
Schéma č. 13: Členenie predpísaného poistného v hrubej výške podľa účtovného obdobia.....	35
Schéma č. 14: Test na posúdenie primeranosti technických rezervy.....	37
Graf č. 1: Trhový podiel jednotlivých komerčných poisťovní k 31.12.2015	43
Graf č. 2: Hodnota čistého zaslúženého poistného v univerzálnych poisťovniach v rokoch 2014 a 2015 (v tisícoch EUR)	45
Graf č. 3: Hodnota čistého zaslúženého poistného v životných poisťovniach v rokoch 2014 a 2015 (v tisícoch EUR).....	46
Graf č. 4: Podiel jednotlivých audítorských spoločností na vykazovaní rozličného názvu čistého zaslúženého poistného v komerčných poisťovniach	65
Graf č. 5: Podiel jednotlivých audítorských spoločností na vykazovaní rozličného spôsobu výpočtu čistého zaslúženého poistného v komerčných poisťovniach	67

Graf č. 6: Percentuálne zobrazenie využitia rozličného pomenovania čistého zaslúženého poistného vo výkazoch ziskov a strát komerčných poisťovní69

Zoznam tabuliek

Tab. č. 1: Rozdiely medzi neživotným poistením a životným poistením 18

Tab. č. 2: Zjednodušená štruktúra výkazu ziskov a strát vo *vertikálnej forme*.....31

Tab. č. 3: Horizontálne forma výkazu ziskov a strát..... 32

Tab. č. 4: Rozdelenie slovenských komerčných poisťovní.....42

Tab. č. 5: Tempo rastu / poklesu čistého zaslúženého poistného v sledovaných rokoch 2014, 2015 v komerčných poisťovniach..... 48

Tab. č. 6: Zosumarizovanie používaných názvov výkazov ziskov a strát komerčných poisťovní52

Tab. č. 7: Zosumarizovanie používaných názvov výsledku čistého zaslúženého poistného54

Tab. č. 8: Spôsob výpočtu čistého zaslúženého poistného vo výkaze komplexného výsledku resp. výkazu ziskov a strát komerčných poisťovní..... 60

Tab. č. 9: Rozdelenie slovenských komerčných poisťovní a ich audítorských spoločností 63

Tab. č. 10: Zosumarizovanie spoločných znakov vykazovania čistého zaslúženého poistného64

Tab. č. 11: Zosumarizovanie spoločných znakov spôsobu výpočtu čistého zaslúženého poistného vo výkaze komplexného výsledku resp. výkazu ziskov a strát komerčných poisťovní66

Úvod

Poisťovníctvo v súčasnosti pokladáme za vysoko rozvinuté odvetvie národného hospodárstva, ktoré je neoddeliteľnou súčasťou modernej ekonomiky každého štátu. Poisťný trh sa vyznačuje svojimi špecifikami, ktoré ho robia odlišným od iných trhov. Ide v ňom predovšetkým o uplatňované princípy, ktorými sú solidárnosť, podmienená návratnosť a neekvivalentnosť. Poistné produkty prechádzajú neustálym vývojom s cieľom maximálne sa priblížiť potrebám poisťného trhu. Aj keď dlhodobo prevláda ponuka poistenia nad dopytom po ňom, tak počet ľudí, ktorí chcú pokryť svoje náhodné riziká stále rastie. Pre krytie rizík sa ľudia obracajú na služby a produkty komerčných poisťovní. Tie sú súčasťou poisťného trhu a inak to nie ani v prípade slovenského poisťného trhu.

Komerčná poisťovňa je právnická osoba, ktorá realizuje svoju činnosť v súlade s národnou a nadnárodnou legislatívou, a ktorej zo zákona vyplýva povinnosť overenia účtovnej závierky audítorom. Komerčná poisťovňa podniká za účelom dosiahnutia kladného výsledku z hospodárskej činnosti, na ktorom vzniku sa najviac podieľajú výnosy komerčnej poisťovne t.j. cena poisťného a výnosy z predpisu poisťného. Kým zaslúžené poisťné predstavuje pre komerčnú poisťovňu predpis poisťného v hrubej výške znížený o zmenu stavu technickej rezervy na poisťné budúcich období vrátane podielu zaistovateľa, čisté zaslúžené poisťné predstavuje pre komerčnú poisťovňu výnosy očistené o podiel zaistovateľa. Tento významný ukazovateľ komerčnej poisťovne a odborná literatúra bližšie nedefinujú. Komerčné poisťovne v dôsledku dosiahnutia čo najväčších výnosov pri zachovaní svojho obchodného tajomstva, poskytujú iba také informácie o tomto indikátore, o ktorých obsahu sa je možné dočítať len v účtovných závierkach komerčných poisťovní zostavených za jednotlivé obdobia.

Cieľom diplomovej práce je vymedzenie spôsobu účtovania a vykazovania zaslúženého poisťného a čistého zaslúženého poisťného v komerčných poisťovniach Slovenskej republiky. Taktiež našou úlohou je porovnať jednotlivé spôsoby vykazovania tohto ukazovateľa. O tomto očistenom výnose sa dočítame viac z účtovných závierok komerčných poisťovní, ktorých povinnosť zostavenia určuje zákon č. 431/2002 o účtovníctve v znení neskorších predpisov. Všetky komerčné poisťovne pôsobiace v Slovenskej republike sú povinné od roku 2005, kedy bol novelizovaný tento zákon zostavovať konsolidované účtovné závierky podľa medzinárodných štandardov pre

finančné vykazovanie, v skratke IFRS, a od prvého januára 2006 zostavovať podľa IFRS aj svoje individuálne účtovné závierky. Táto skutočnosť nastala po implementovaní odporúčaní nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 1606/2002 do našej právnej úpravy. K hlavným súčasťam účtovných závierok patrí okrem súvahy, výkazu zmien vlastného imania, výkazu peňažných tokov i výkaz ziskov a strát a poznámky. Práve tieto dve súčasti sa pri spracovaní našej témy stanú základným bodom skúmania. Každá finančná inštitúcia si výkazy zostavuje individuálne, pričom pre potreby vykazovania si formu výkazov stanovuje samostatne. IFRS sa nezaoberajú špecifickými oblasťami poisťovníctva tzn., že ani neriešia detailné potupy ich účtovania ani vykazovania.

Prvú kapitolu našej práce tvoria štyri podkapitoly, ktoré sú teoretického zamerania. Prvá podkapitola pozostáva z vymedzenia poisťných vzťahov v Slovenskej republike, v ktorej definujeme kategórie poistenia a základnú terminológiu poisťovníctva. Obsahom druhej podkapitoly je právna úprava účtovníctva a vykazovania komerčných poisťovní na Slovensku. V tretej podkapitole sa podrobne zaoberáme účtovnou závierkou komerčných poisťovní. Dôležitú úlohu pri výkone poisťovacej a zaistovacej činnosti zohrávajú výkazy, konkrétne výkaz ziskov a strát komerčnej poisťovne, ktorému venujeme pozornosť v štvrtej podkapitole. V tejto podkapitole taktiež charakterizujeme predpísané poistné a zaslúžené poistné.

Druhá kapitola pozostáva zo stanovenia hlavného cieľa našej predkladanej práce. Zároveň sú v tejto kapitole uvedené aj čiastkové ciele a metodika práce resp. metódy skúmania, ktoré znamenajú uvedenie aplikovaných postupov, ktoré boli stanovené na spracovanie práce a dosiahnutie určeného cieľa.

Náplňou poslednej kapitoly diplomovej práce je prostredníctvom účtovných závierok šestnástich komerčných poisťovní pôsobiacich na území Slovenskej republiky, ktoré sú predmetom overovania rôznych audítorských spoločností, analyzovať výkazy o úplnom výsledku hospodárenia resp. výkazy ziskov a strát a poznámky účtovných závierok daných komerčných poisťovní. Na základe analýzy porovnáme a zhodnotíme účtovanie a vykazovanie zaslúženého poistného a čistého zaslúženého poistného a zároveň aj navrhujeme optimálny spôsob vykazovania tohto ukazovateľa.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Poisťovníctvo je špecifické odvetvie ekonomiky, ktoré sa podieľa na raste bohatstva i prosperity krajiny a celkovom zabezpečovaní fungovania ekonomického systému. Klasifikuje sa ako nevýrobné odvetvie, ktoré sa zaoberá poisťovacou, zaisťovacou a sprostredkovateľskou činnosťou. Prostredníctvom týchto špecifických aktivít poisťovníctvo výrazne znižuje rôzne riziká, dokáže kompenzovať straty na majetku, zdraví a záujmoch jednotlivých subjektov a vďaka svojej investičnej činnosti prispieva k hospodárskemu rastu národných ekonomík. Poisťovníctvo plní úlohu stabilizátora národného hospodárstva, pretože svojou činnosťou ovplyvňuje ostatné odvetvia ekonomiky, napomáha udržiavať ekonomickú stabilitu podnikateľských subjektov a životnú úroveň obyvateľstva. Hlavným nástrojom poisťovníctva je riešenie negatívnych dôsledkov náhodných udalostí. Prostredníctvom získania možných následkov z hroziacich rizík a nájdením vhodných spôsobov a metód ako týmto rizikám predchádzať sa zdá, že poisťovníctvo znižuje mieru rizika. Avšak vplyvom rozvoja technických poznatkov, technológií, nepriaznivých situácií na finančných trhoch, zvyšovania životnej úrovne, meniacich podmienok v škodovosti a ďalších iných vplyvajúcich faktorov vznikajú nové a nepoznané skutočnosti, ktoré vedú k zvyšovaniu rizikovosti. Tieto vývojové zmeny sa odzrkadľujú vo vývoji na poisťných trhoch v celosvetovom meradle.¹ Vo všeobecnosti poisťný trh predstavuje priestor, kde sa stretáva ponuka poistenia a dopyt po poistení, to znamená, predávajúci poistenia (poisťovne) ponúkajú poisťnú ochranu kupujúcim poistenia (poisteným), a tí za túto ochranu platia poisťné. Keďže poisťný trh patrí medzi dynamicky rozvíjajúce prostredie, na ktoré pôsobí mnoho rozličných faktorov (vnútorných a vonkajších) prirodzenou snahou každej poisťovne je presadiť sa v konkurenčnom prostredí a získať dominantné postavenie. Súčasný stav vývoja poisťných trhov sa dá charakterizovať ako značne rozkolísaný. Za posledné desaťročie ho ovplyvnili predovšetkým finančné a hospodárske krízy v rokoch 2008 a 2009. Taktiež negatívnym účinkom sa stali rôzne prírodné katastrofy, ako napr. tsunami, hurikány, tajfúny, zemetrasenia, záplavy, ktoré sú naďalej neodmysliteľnou súčasťou rizík prítomnosti. K týmto prírodným katastrofám sa pridáva aj terorizmus a migračné krízy.

Ako v celom svetovom hospodárstve, aj v poisťovníctve ide predovšetkým o globalizáciu a integráciu poisťného trhu. Tieto ciele viedli k vytvoreniu jednotných

¹ KAFKOVÁ, E. a kol. 2012. *Základy poisťovníctva*. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2012. 244 s. ISBN 978-80-225-3363-8.

podmienok pri uplatňovaní trhového hospodárstva aj v poisťovníctve. Liberalizácia a neustály vývoj poisťného trhu v rámci Európskej únie vytvorili priestor pre jednotný európsky trh, ktorého súčasťou sú legislatívne vymedzené základné pravidlá regulácie zo strany jednotlivých štátov alebo sú stanové minimálne požiadavky účinné pre úpravu poisťovníctva členských štátov Európskej únie. Tieto pravidlá stanovené v legislatíve Európskej únie sú záväzné pri tvorbe právnych úprav osobitných oblastí poisťovacej činnosti v samotných členských štátoch.

Znamenitým obdobím pre poisťovníctvo na Slovensku bol vstup Slovenskej republiky do Európskej únie a odvtedy slovenský poisťný trh ovplyvňujú všetky trendy prebiehajúce v rámci spoločného poisťného trhu krajín Európskej únie. Slovenský poisťný trh zodpovedá požiadavkám OECD a Európskej únie, to znamená, že je súčasťou jednotného európskeho poisťného trhu. Slovenský poisťný trh v praxi predstavuje územie, kde sa voľne pohybujú poisťovacie služby, sprostredkovateľské služby, kapitál, kde platí princíp jedinej licencie, a kde platí vzájomné uznávanie povolení vydaných na poisťováciu, sprostredkovateľskú a likvidačnú činnosť v rámci jednotného trhu.² V čom sa líšia jednotlivé modely poisťných trhov v rámci Európskej únie sú počty subjektov, ktoré pôsobia na týchto trhoch a rozsah ich aktivít.

V súčasnosti, k 7.2.2017, je v Slovenskej asociácii poisťovní vedených 17 členských poisťovní a 7 stálych pridružených členov asociácie.³ Podľa Národnej banky Slovenska (NBS), ktorá vykonáva dohľad nad celým finančným trhom tzn. aj poisťným trhom bolo ku koncu roka 2016 vedených 16 poisťovní so sídlom na území SR.⁴ Vďaka integrácií poisťných trhov na Slovensku vykonáva poisťováciu činnosť mnoho zahraničných poisťovní a opačne, slovenské poisťovne pôsobia na zahraničných poisťných trhoch. Ako aj v iných krajinách Európskej Únie, tak ani Slovensko nie je výnimkou, platí pravidlo, že ponuka poistenia prevláda nad dopytom po ňom. V terajšom silne konkurenčnom prostredí sa o svojich klientov uchádzajú nielen poisťovne, ale aj ich

² MAJTÁNOVÁ, A. a kol. 2009. *Poisťovníctvo*. Bratislava : Iura Edition, 2009. **s. 93**. ISBN 978-80-8078-260-3. ; DIONNE, G. 2013. *Handbook of insurance*. New York : Springer-Verlag, 2013. 1126 p. [online] [cit. 2017.03.05.]. Dostupné na internete: https://books.google.sk/books?id=KNuCBAAAQBAJ&printsec=frontcover&dq=handbook+of+insurance&hl=sk&sa=X&ved=0ahUKEwiq0Mnl0_HSAhXH3CwKHbeoD0oQ6AEIGDAA#v=onepage&q&f=false ISBN: 978-1-4614-0155-1

³Zdroj: vlastné spracovanie podľa SLASPO – [online] [cit. 2017.03.05.]. Dostupné na internete: https://www.slaspo.sk/clenske_poistovne

⁴ Zdroj: vlastné spracovanie podľa NBS – [online] [cit. 2017.03.05.]. Dostupné na internete: https://subjekty.nbs.sk/?aa=select_sector&bb=3&cc=&qq=

sprostredkovatelia. V schéme číslo jeden sú vymenované subjekty poisťného trhu Slovenskej republiky.

Schéma č. 1 – Subjekty slovenského poisteného trhu

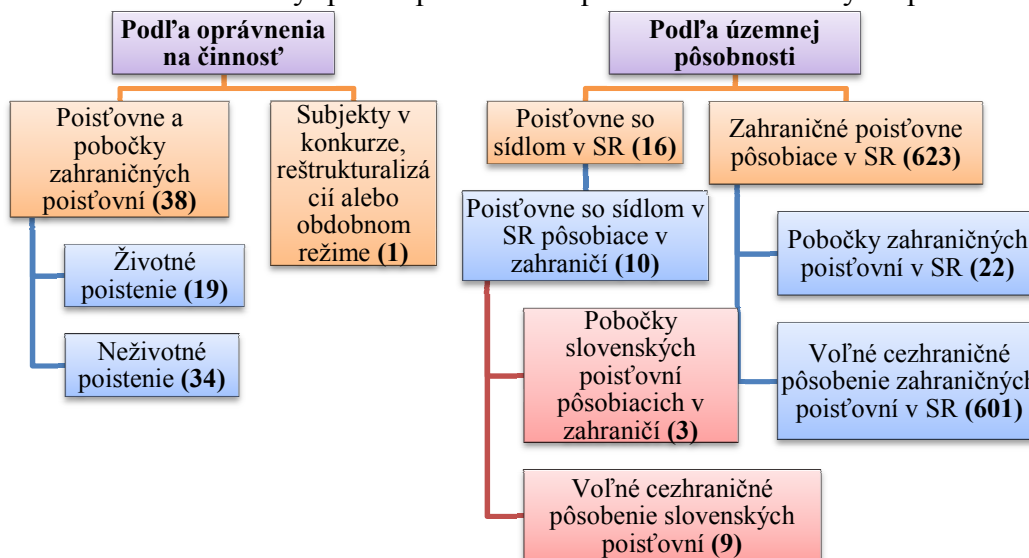
Dynamiku a úspech poisťného trhu v Slovenskej republike určujú viaceré subjekty medzi, ktoré patrí:

- 1. Poist'ovne**
- 2. Zaisťovne**
- 3. Sprostredkovatelia**
- 4. Asociácie**
- 5. EXIMBANKA**
- 6. Slovenský jadrový poisťovací pool**
- 7. Dohľad nad poisťovníctvom**
- 8. Kancelária poisťovateľov**
- 9. Poistení**
- 10. Inštitúcie, ktoré poskytujú poistenie popri svojej hlavnej činnosti – banky, lízingové spoločnosti, cestovné kancelárie, atď.**

Zdroj: KAFKOVÁ, E. a kol. 2012. *Základy poisťovníctva*. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2012. s. 48. ISBN 978-80-225-3363-8.

Medzi vyššie vymenovanými subjektmi jestvujú viaceré vonkajšie a vnútorné systémové väzby, prostredníctvom ktorých sa realizuje poisťovacia, zaisťovacia, sprostredkovateľská, taktiež aj podnikateľská a vzdelávacia činnosť.

Schéma č. 2 – Aktuálny počet poisťovní a pobočiek zahraničných poisťovní v SR

Zdroj: vlastné spracovanie podľa NBS – [online] [cit. 2017.03.05.]. Dostupné na internete: https://subjekty.nbs.sk/?aa=select_sector&bb=3&cc=&qq=

Poisťovne patria medzi najväčšie subjekty poisťného trhu a preto vo vyššie uvedenej schéme uvádzame aktuálne zastúpenie (počet) jednotlivých slovenských

a zahraničných poisťovní na slovenskom poisťnom trhu. NBS rozlišuje poisťovne podľa oprávnenia na vykonávanie poisťovacej činnosti a podľa územnej pôsobnosti.

1.1 Systém poisťných vzťahov

Tak ako sa neustále mení poisťný trh ako celok, tak aj v ňom implementované poisťné vzťahy prešli zložitým stupňom vývoja. V súčasnosti môžeme poisťné vzťahy klasifikovať do troch základných kategórií, ktorých znaky sú zobrazené v schéme č. 3. V diplomovej práci sa budeme zaoberať len poisťnými vzťahmi, ktoré sa týkajú komerčného poistenia.

Schéma č. 3 – Poisťné vzťahy v súčasnosti

Poisťné vzťahy v sociálnom poistení	Poisťné vzťahy v zdravotnom poistení	Poisťné vzťahy v komerčnom poistení
<ul style="list-style-type: none"> základný systém sociálneho zabezpečenia 2 druhy poistenia: nemocenské a dôchodkové poistenie realizácia poistenia cez Sociálnu poisťovňu 	<ul style="list-style-type: none"> zabezpečenie zdravotnej starostlivosti a služby súvisiace s jej poskytovaním 3 druhy poistenia: povinné verejné, dobrovoľné verejné alebo individuálne zdravotné poistenie, realizácia poistenia cez Zdravotné poisťovne (Všeobecná zdravotná poisťovňa, Union ZP, Dôvera ZP). * ZP - zdravotná poisťovňa 	<ul style="list-style-type: none"> 2 druhy poistenia: dobrovoľné alebo povinne zo zákona vyplývajúce poistenie, realizácia poistenia cez komerčné poisťovne

Zdroj: MAJTÁNOVÁ, A. a kol. 2009. *Poisťovníctvo*. Bratislava : Iura Edition, 2009. **s. 11**. ISBN 978-80-8078-260-3

Poisťné vzťahy sú založené na troch osobitných princípoch. Prvým je **solidárnosť**, ktorá znamená, že aj keď sa poistení spoločne podieľajú na tvorbe technických rezerv platením svojho poistenia, tak nie všetkým bude v budúcnosti vyplatené poisťné. To sa vyplatí len v prípade nastania poisťnej udalosti. O tomto hovorí aj druhý princíp, ktorý sa zakladá na **podmienenej návratnosti** t.j. ak sa nesplní podmienka vzniku poisťnej udalosti, nerealizuje sa ani peňažný vzťah. Tretí princíp sa týka **neekvivalentnosti** poistenia, čo

v praxi znamená, že výška poistnej náhrady môže byť nižšia resp. vyššia ako bolo doteraz zaplatené poistné.⁵

Komerčné poisťovníctvo dodáva poistnú ochranu na komerčných a konkurenčných pravidlách prostredníctvom komerčných poisťovní. Tie majú formu akciovej spoločnosti a sú založené za účelom dosahovania maximálneho zisku, ktorý ďalej využívajú na svoje podnikateľské aktivity, najmä aktivity z operácií s dočasne voľnými peňažnými prostriedkami. Časť z tohto zisku ďalej rozdeľujú podľa vopred stanovených podmienok a časť vyplácajú aj v prospech svojich klientov.

Poistenie ako samostatný pojem je odvodený od starotalianskeho slova *assicuranza* - v preklade asekurácia. Poistenie i asekurácia sa obsahovo zhodujú so slovom istota resp. zabezpečenie. Vznik pojmu sa datuje do prvej polovice 18. storočia a je to vlastne druh poistnej služby, prostredníctvom ktorej poisťovateľ poskytne poistnú ochranu na prevzaté riziká za určitú úhradu t.j. prijaté poistné a zároveň sa zaväzuje, že ak nastane poistná udalosť (bližšie opísaná v poistnej zmluve) poskytne poistné plnenie danému poistencovi. Z pojmu poistenie je odvodených mnoho ďalších pojmov používaných v poisťovníctve, ktoré si v skratke rozoberieme neskôr.

Samostatná finančná kategória – poistenie, plní niekoľko základných funkcií v rámci národného hospodárstva. Eliminácia rizík ekonomických subjektov t.j. prenos rizík na poisťovacie subjekty je primárnou funkciou poistenia. Akumulačno-redistribučná funkcia predstavuje proces zhromažďovania prijatého poistného, z ktorého poisťovne následne tvoria technické rezervy. Z nich neskôr časť redistribujú (rozdelia) na výplatu poisteným alebo ponechajú na podnikateľskú činnosť. Ďalšiu funkciu, ktorú spĺňa poistenie je kontrolná funkcia, ktorej cieľom je sledovať peňažné a finančné toky počas celej poistnej doby respektíve počas životného cyklu poistnej zmluvy. Neodmysliteľnou funkciou je aj stimulačná funkcia poistenia, ktorá spočíva v motivácii poistného chrániť svoje záujmy prostredníctvom uzatvorenia poistnej zmluvy na konkrétny druh poistenia.

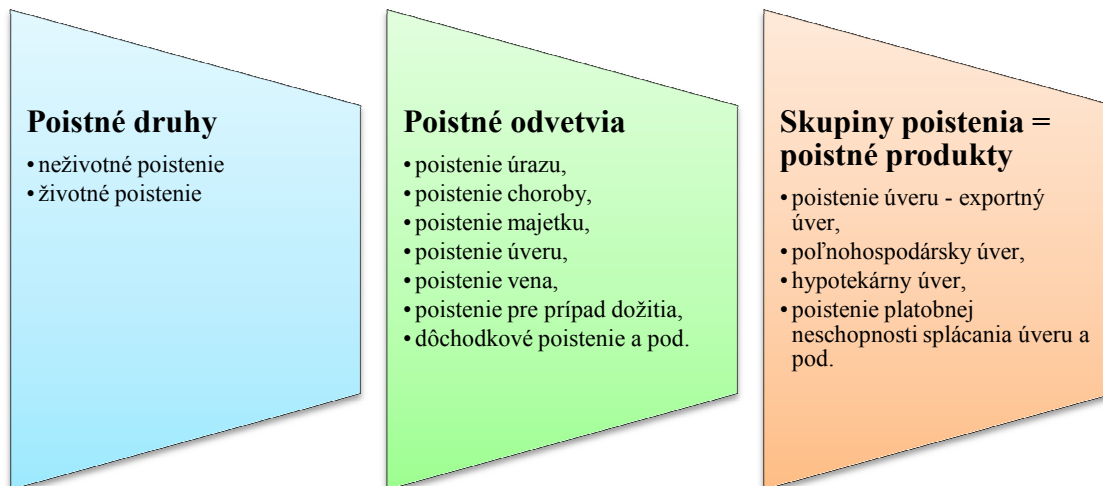
1.1.1 Kategórie poistenia

Podľa prílohy zákona o poisťovníctve sú stanovené tri kategórie poistenia. Tieto kategórie sú zhodné s tými, ktoré sa uplatňujú v rámci celej Európskej únie. Ako môžeme vidieť v nasledovnej schéme č. 4, kategórie poistenia sa triedia na poistné druhy, poistné odvetvia a skupiny poistenia resp. poistné produkty. Rozsah ponúkaných poistných

⁵ MAJTÁNOVÁ, A. a kol. 2009. *Poisťovníctvo*. Bratislava : Iura Edition, 2009. **s. 45**. ISBN 978-80-8078-260-3

produktov sa mení v závislosti od jednotlivých komerčných poisťovní. Práve poisťné produkty sú nástrojom, s ktorým si dokážu komerčné poisťovne navzájom konkurovať.

Schéma č. 4 – Kategórie poistenia

Zdroj: MELUCHOVÁ, J. 2009. *Účtovníctvo a vykazovanie poisťovní podľa IFRS*. Bratislava : Iura Edition, 2009. **s. 42**. ISBN 978-80-8078-278-8.

Komerčné poisťovne vytvárajú technické rezervy v nadväznosti na poisťné druhy resp. k neživotnému (rizikovému) poisteniu a životnému (rezervotvornému) poisteniu. Rozdiely medzi týmito druhmi poistenia sú zhrnuté v skratke v tabuľke č. 1.

Tabuľka č. 1 – Rozdiely medzi neživotným poistením a životným poistením

Neživotné poistenie = rizikové poistenie	Životné poistenie = rezervotvorené poistenie
Poisťovateľ nevie presne stanoviť či nastane alebo nenastane poisťná udalosť a na základe toho ani nemôže určiť či bude alebo nebude poskytovať poisťné plnenie (kedy a v akej výške) => princíp podmienenej návratnosti .	Poisťovateľ jednoznačne vie , že poisťné plnenie v budúcnosti nastane (dožitie sa veku) a podľa zmluvne dohodnutých podmienok dokáže určiť v akej výške a kedy vyplátí poisťné plnenie.
Ide predovšetkým o riziká spojené s poistením hmotného a nehmotného majetku, rôznych predmetov, s poistením finančných strát, zodpovednosti za škodu a tiež je potrebné zdôrazniť aj s poistením rizika úrazu.	Ide predovšetkým o poisťnú ochranu pre prípad smrti, dožitia sa určitého veku alebo aj ich kombinácia.
Technická rezerva sa tvorí podľa pravdepodobnosti vzniku poisťnej udalosti, rozsahu poisťného rizika a spôsobených škôd.	Technické rezervy sa tvoria na výplatu dohodnutých poisťných plnení, ktoré vieme že nastanú.
Poisťné zmluvy sa uzatvárajú väčšinou na dobu neurčitú .	Poisťné zmluvy sa uzatvárajú väčšinou na dobu určitú , na konkrétny počet rokov.

Zdroj: MELUCHOVÁ, J. 2009. *Účtovníctvo a vykazovanie poisťovní podľa IFRS*. Bratislava : Iura Edition, 2009. **s. 48-49**. ISBN 978-80-8078-278-8.

Komerčné poisťovne sa v Slovenskej republike triedia podľa druhu poskytovaných poisťných produktov. Členíme ich do troch skupín:

- životné poisťovne,
- neživotné poisťovne,
- univerzálne poisťovne.

Životné poisťovne – sú poisťovne a pobočky zahraničných poisťovní, ktoré vykonávajú svoju činnosť v odvetví životného poistenia, určeného v časti B) Klasifikácie poisťných odvetví podľa poisťných druhov, ktoré tvorí prílohu č. 1 zákona o poisťovníctve. Potenciálni klienti životného poistenia si vyberajú túto službu najmä z dvoch dôvodov. Prvým je krytie rizík, ktoré vplývajú na život každého z nás. Druhým je existencia voľných finančných prostriedkov, ktoré chcú klienti zhodnotiť, pričom životné poistenie pre nich predstavuje vhodnú možnosť, kde okrem sporiacich funkcií získavajú aj poisťnú ochranu.

Neživotné poisťovne – sú poisťovne a pobočky zahraničných poisťovní, ktoré vykonávajú svoju činnosť v odvetví neživotného poistenia, určeného v časti A) a C) Klasifikácie poisťných odvetví podľa poisťných druhov, ktoré tvorí prílohu č. 1 zákona o poisťovníctve alebo len vybrané riziká v rámci tohto odvetvia. Neživotné poistenie slúži predovšetkým ku krytiu rizík z mimoriadnych a neočakávaných udalostí, ktoré môžu predstavovať veľké materiálne ale aj finančné škody. Neživotné poistenie svojou finančnou kompenzáciou spomínaných škôd pomáha udržiavať životnú úroveň obyvateľov krajiny, a prispieva k stabilite ekonomickej úrovne v hospodárstve.

Univerzálne poisťovne – sú poisťovne a pobočky zahraničných poisťovní, ktoré môžu poskytovať oba poisťné druhy t.j. životné aj neživotné poistenie. V súčasnosti NBS nepovoľuje zriadenie univerzálnych poisťovní. Výnimkou sú iba poisťovne, ktoré:

- vykonávajú životné poistenie => takým poisťovniam možno udeliť povolenie aj na vykonávanie poistenia úrazu a poistenia choroby,
- vykonávajú len poistenie úrazu a poistenie choroby => takým poisťovniam možno vydať povolenie aj na vykonávanie životného poistenia, alebo
- vykonávajú súčasne životné aj neživotné poistenie v súlade s predchádzajúcimi predpismi.

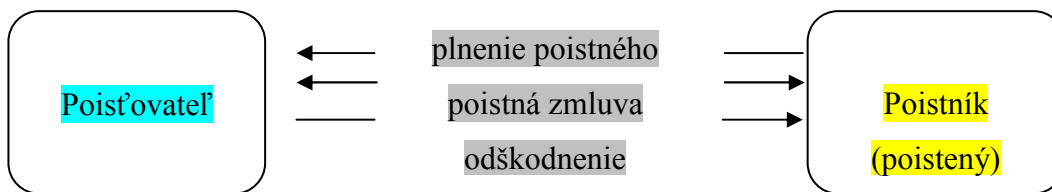
V priebehu posledných rokov je zaznamenaný trend rastu podielu životného poistenia na celkovom predpísanom poisťnom. Za rok 2015 predstavoval podiel Európy na celkovom svetovom predpísanom poisťnom 32 %. Za Európou skončila Severná Amerika so svojimi 31 % a tesne za ňou Ázia s 30 %. V rámci životného poistenia bol podiel Európy 34 %

naproti neživotnému poisteniu, ktorý činil 30 %.⁶ Môžeme teda tvrdiť, že význam životného poistenia v Európe stále rastie a je stálou zložkou tvorby hrubého domáceho produktu. Vyplýva to hlavne z jeho charakteru rezervotvornosti a dlhodobosti, čo umožňuje poisťovňam investovať dočasne voľný kapitál.

1.1.2 Vybrané pojmy z poistnej terminológie

V tejto podkapitole stručne definujeme poistné pojmy. Pre každú poisťovňu, zaistovňu, sprostredkovateľov a ďalších subjektov poistného trhu sú tieto pojmy základom pre zvládnutie problematiky súvisiacej s poisťovacou činnosťou. Účastníkmi poistného vzťahu sú poisťovňa a subjekty (fyzické a právnické osoby), medzi ktorými sa realizuje poistenie. Práva a povinnosti týchto účastníkov sú definované v zákonoch a v iných právnych predpisoch. Poistný vzťah môže vzniknúť buď na základe zákonom stanovených podmienok alebo poistnej zmluvy.

Schéma č. 5 – Poistný vzťah medzi poisťovňou a poistníkom (poisteným)

Zdroj: MAJTÁNOVÁ, A. a kol. 2009. *Poisťovníctvo*. Bratislava : Iura Edition, 2009. **s. 46**. ISBN 978-80-8078-260-3

Ako daná schéma popisuje, tak poistný vzťah vzniká medzi poisťovateľom a poistníkom resp. poisteným. Poisťovateľ je právny subjekt, ktorý na základe udeleného povolenia môže vykonávať špecializovanú službu t.j. poistenie rizík prevzatých od poistencov a zároveň sa zaväzuje, že v prípade vzniku poistnej udalosti odškodní poisteného podľa zmluvne dojednaných podmienok uvedených v poistnej zmluve. Poistník je fyzická alebo právnická osoba, ktorá uzatvorila s poisťovateľom (poisťovňou) poistnú zmluvu v prospech inej osoby. Jej záväzkom je, že podľa zmluvy bude platiť poistné a taktiež v tejto zmluve má stanovené svoje práva. Poistený je tá osoba, ktorej na základe uzatvorenej poistnej zmluvy vzniká nárok na výplatu poistného (poistné plnenie) a to bez ohľadu na to, či poistenie uzatvorila sama alebo ho dohodla iná osoba (poistník). Pre vznik

⁶ Zdroj: vlastné spracovanie z portálu o poistení – [online] [cit. 2017.03.08.]. Dostupné na internete: <http://www.opoistenie.sk/poistny-trh/europske-poistovnictvo-klucove-udaje-o-vyvoji-europskeho-poistovnictva/>

poistného vzťahu ako sa uvádza je potrebné uzatvoriť poistnú zmluvu. Jej úlohou je konkretizovať predmet poistenia, riziká kryté poistením, spôsob poistného plnenia a iné ďalšie náležitosti. Hlavným znakom je, že dokumentuje právny vzťah medzi zmluvnými stranami poisťovateľom a poisťníkom. Aby mohli byť poistné zmluvy vykázané v účtovnej závierke poisťovní musia spĺňať definíciu zmlúv podľa medzinárodného štandardu IFRS 4 – *Poistné zmluvy*. Poistná zmluva sa uzatvára na určité obdobie resp. na poistnú dobu (dobu platnosti poistenia). Môže byť rozčlenená na poistné obdobia, ktoré sú relevantné pre platenie poistného, pre prípadné zmeny poistnej zmluvy alebo jej zánik. Poistné obdobie predstavuje časť poistnej doby, ktorá je určená v poistnej zmluve alebo stanovená právnym predpisom. Ide o časový úsek, počas ktorého poisťník platí svoje predpísané poistné v stanovených termínoch. Pri zmluvách na jednorazové poistenie je poistná doba totožná s poistným obdobím. Poistenci si v poisťovniach poisťujú tzv. poistné riziko, ktoré zobrazuje nebezpečenstvo, ktoré môže viesť k vzniku poistnej udalosti. Vtedy poistenému vzniká nárok na finančné krytie (plnenie) v dôsledku škody, straty resp. vzniku rizika, ktoré bolo bližšie špecifikované v poistnej zmluve. Na základe poistnej udalosti sa klientovi poisťovne vyplatí poistná suma tzn. maximálne plnenie, ktoré je poisťovateľ (poisťovňa) schopný mu vyplatiť.⁷ Je vhodné pripomenúť, že toto nie sú ani zďaleka všetky pojmy, s ktorými sa pri výkone poisťovacej činnosti môžeme stretnúť. Existuje ich omnoho viac, avšak pre potreby spracovania našej práce sme zvolili práve tie, ktoré si myslíme, že je potrebné vysvetliť.

1.2 Právna úprava účtovníctva a vykazovania komerčných poisťovní

Komerčné poisťovne predstavujú určitú nadstavbu k základnému sociálnemu zabezpečeniu zo strany štátu. Od podnikateľských subjektov sa líšia predovšetkým samotným predmetom podnikania, ekonomickými pravidlami a systémom regulácie. Právna úprava poisťovníctva v Slovenskej republike sa súbežne s vývojom poistným trhom stále vyvíja a prispôsobuje medzinárodným podmienkam.

Medzi všeobecne záväzné právne normy, ktoré upravujú činnosť poisťovní na Slovensku patrí najmä Zákon o účtovníctve č. 431/2002 v znení neskorších predpisov, Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov a Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov.

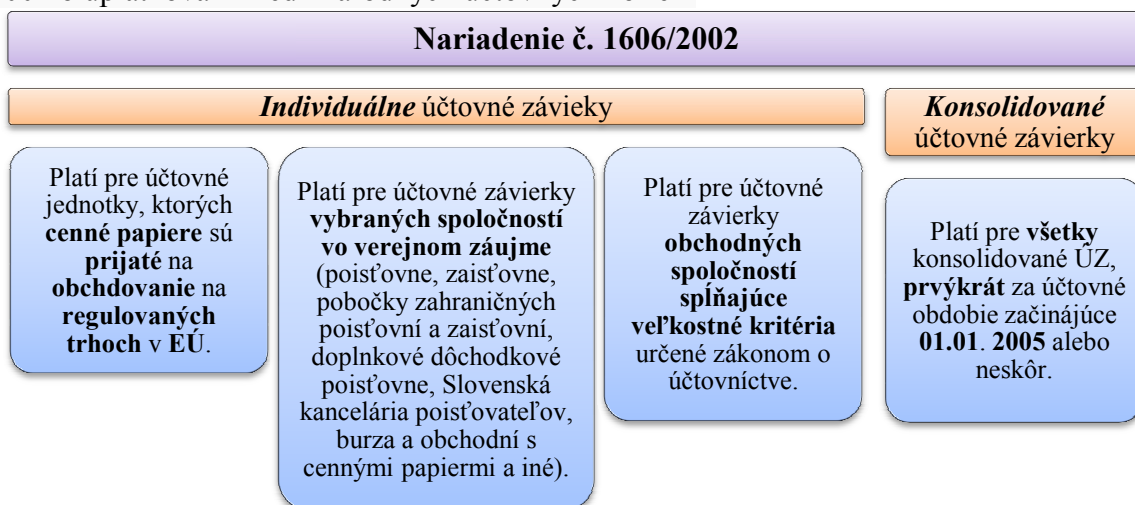
⁷ MELUCHOVÁ, J. 2009. *Účtovníctvo a vykazovanie poisťovní podľa IFRS*. Bratislava : Iura Edition, 2009. s. **44-47**. ISBN 978-80-8078-278-8.

Okrem týchto noriem však existujú právne predpisy špecifické len pre odvetvie poisťovníctva, ktorými napríklad sú:

- Zákon č. 39/2015 Z. z. o poisťovníctve a zmene a doplnení niektorých zákonov,
- Zákon č. 566/1992 Zb. o Národnej banke Slovensko v znení neskorších predpisov,
- Zákon č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom v znení neskorších predpisov,
- vyhlášky a opatrenia vydávané Národnou bankou Slovenska, Opatrenie NBS č.4/2008 z 1. apríla 2008 o predkladaní výkazov, hlásení, prehľadov a iných správ poisťovňami a pobočkami zahraničných poisťovní; Opatrenie NBS č. 25/2008 z 9. decembra 2008 o solventnosti a minimálnej výške garančného fondu poisťovne, pobočky zahraničnej poisťovne, zaistovne a pobočky zahraničnej zaistovne, a mnohé ďalšie.

Od roku 1991 do roku 2005 bolo komerčné poisťovníctvo upravované právnou legislatívou platnou v rámci SR resp. národnými postupmi účtovania vrátane záväznej účtovej osnovy. Postupne sa do tejto úpravy účtovníctva implementovali smernice a nariadenia Európskej únie. Aby boli účtovné závierky v rámci spoločenstva porovnateľné, bolo potrebné zjednotiť účtovné pravidlá a postupy vykazovania. Cieľom tejto integrácie bolo zefektívnenie fungovania kapitálového trhu. Výsledkom globalizácie finančných trhov je používanie IFRS rámci celej Európskej únie. Slovenská republika prijala odporúčania Nariadenie (ES) č. 1606/2002 Európskeho parlamentu a Rady z 19. júla 2002 o uplatňovaní medzinárodných účtovných noriem do národnej úpravy účtovníctva poisťovní a stanovila zostavenie účtovej závierky podľa IFRS. Táto skutočnosť mala za následok, že od 1.januára 2006 komerčné poisťovne pri zostavovaní svojich účtovných závierok postupujú aj podľa súboru platných IFRS (predtým označovaných aj ako medzinárodné účtovné štandardy IAS, ktoré sa postupne aktualizujú a upravujú na IFRS) a súvisiacich interpretácií SIC a IFRIC. V schéme č. 6 uvádzame, ktorých účtovných jednotiek sa toto nariadenie týka.

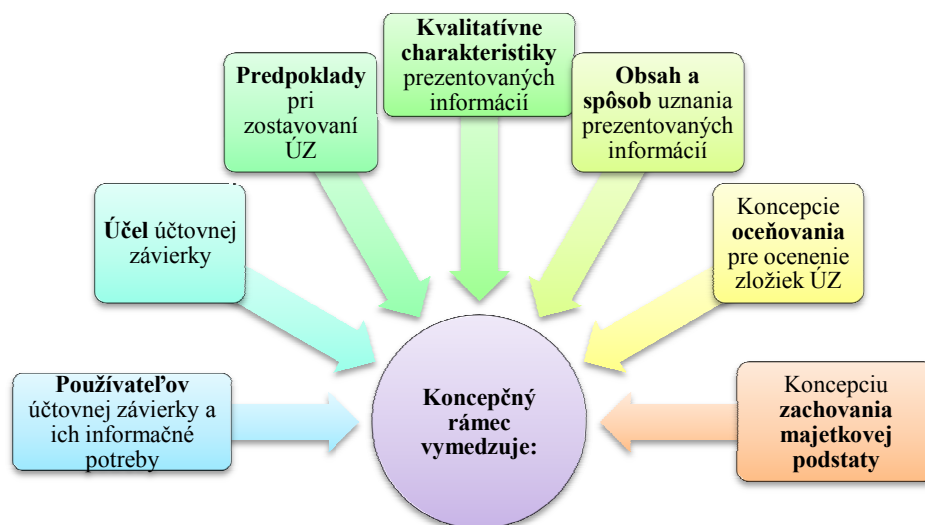
Schéma č. 6 - Nariadenie (ES) č. **1606/2002** Európskeho parlamentu a Rady z 19. júla 2002 o uplatňovaní medzinárodných účtovných noriem

Zdroj: MELUCHOVÁ, J. 2009. *Účtovníctvo a vykazovanie poisťovní podľa IFRS*. Bratislava : Iura Edition, 2009. **s. 38-39**. ISBN 978-80-8078-278-8.

Prechod komerčných poisťovní na zostavenie účtovných závierok podľa IFRS predstavoval zložitý proces, ktorý v sebe zahŕňal nielen zmenu v uplatňovaných účtovných pravidlách vykazovania, ale tiež aj úpravy informačných systémov. Bolo potrebné „reformovať“ aj samotné myslenie a prácu účtovníkov ako aj strategické riadenie spoločností. Implementácia medzinárodných štandardov pre finančné vykazovanie do účtovnej politiky komerčných poisťovní sa riadi istými pravidlami. Ak IFRS rieši danú problematiku tak sa uplatní toto ustanovenie alebo prípadné interpretácie. V situácií, kedy štandardy neupravujú danú transakciu alebo udalosť, tak je manažment povinný aplikovať vlastný úsudok, ktorého výsledkom budú informácie spĺňajúce významnosť pre ekonomické rozhodovanie a súčasne budú dostatočne spoľahlivé, aby prinášali verný a pravdivý obraz o všetkých významných skutočnostiach. Vedenie si môže pomôcť rôzne, napr. využije ďalšie IFRS a interpretácie s podobnou problematikou, prehodnotí užívanie daných metód, princípov a oceňovacích techník uvedených v Konceptnom rámci, preštuduje si odbornú literatúru, inšpiruje sa každodennou praxou a pod. Je potrebné zdôrazniť, že štandardy nepredpisujú spôsob účtovania, uvádzajú len, ako majú byť zobrazené účinky udalostí a transakcií v účtovnej závierke. V schéme č. 7 môžeme vidieť ako koncepčný rámec pôsobí na účtovnú závierku pri jej príprave a následnej prezentácii.

Schéma č. 7 – Konceptný rámec v súvislosti s účtovnou závierkou

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Konceptného rámca⁸

Komerčné poisťovne pri zostavovaní a prezentácii účtovných závierok postupujú tak ako aj iné podnikateľské jednotky, t.j. podľa medzinárodného účtovného štandardu IAS 1 – *Prezentácia účtovnej závierky*⁹. Taktiež sa tento štandard vzťahuje na všetky účtovné jednotky, ktoré zostavujú konsolidované účtovné závierky podľa IFRS 10 – *Konsolidovaná účtovná závierka* a svoje individuálne účtovné závierky podľa IAS 27 – *Individuálna účtovná závierka*. IAS 1 určuje požiadavky na spôsob prezentácie kvalitatívnych charakteristík v účtovnej závierke. Informácie, ktoré sú obsiahnuté a prezentované vo finančných výkazoch by mali byť **konzistentne prezentované** tzn. počas každého účtovného obdobia zachovávali rovnaký spôsob klasifikácie a členenia jednotlivých údajov. Je prístupná aj zmena, avšak musí dôjsť k významnej zmene v profile činností účtovnej jednotky a informácie musia podávať ešte vernejší a pravdivejší obraz o skutočnosti. Ďalej by informácie vo finančných výkazoch nemali strácať svoju významnosť a zrozumiteľnosť t.j. mali by byť **zokupované (agregované)** a tiež **porovnateľné** s účtovnými obdobiami, ktoré nasledujú po sebe (v číselných, opisných a vysvetľujúcich položkách). **Nemôžu kompenzovať** majetok a záväzky resp. náklady a výnosy pokiaľ to IFRS nepovoľuje alebo nevyžaduje. Informácie by sa mali **zverejňovať**

⁸ IASB. 2010. *Conceptual Framework for Financial Reporting 2010*. London : IASB, 2010. [online] [cit. 2017.03.10.]. Dostupné na internete: <<http://www.ifrs.org/News/Press-Releases/Documents/ConceptualFW2010vb.pdf>>.

ISBN 978-1-907026-69-0.

⁹ ďalej už len IAS 1

najmenej raz ročne.¹⁰ Komerčné poisťovne musia dbať na to, aby informácie o finančnej situácii, výkonnosti a peňažných tokoch, ktoré prezentujú vo svojich účtovných závierkach boli optimálne vyvážené tzn. aby nezachádzali do príliš detailných údajov (množstvo informácií, ktoré nie sú dôležité) a súčasne nezastierali významné informácie v dôsledku neprimeranej agregácie (neskreslili úsudky a rozhodnutia používateľov).

Zákon o poisťovníctve taktiež ustanovuje požiadavky ohľadom vykazovania informácií v účtovnej závierke komerčných poisťovní. Univerzálne poisťovne tzn. poisťovne, ktoré vykonávajú oba poistné druhy (životné aj neživotné poistenie) musia všetky informácie prezentovať v členení za životné poistenie a za neživotné poistenie. Sú povinné zriadiť oddelenú správu o personálnej a organizačnej štruktúre za každé jedno odvetvie, pretože takto sa predíde prípadnej manipulácii s výnosmi dosiahnutými za príslušný poistný druh. Aby sa neohrozili záujmy poistených v jednotlivých poistných druhoch, musia poisťovne vo svojom účtovníctve používať oddelenú analytickú evidenciu nákladov / výnosov a následne aj vyčíslavať výsledok hospodárenia zvlášť za životné poistenie a zvlášť za neživotné poistenie. Ak univerzálne poisťovne majú spoločné položky pre obidva poistné druhy, tak si zvolia vhodnú rozvrhovú základňu, na základe ktorej dokážu správne určiť časti nákladov a výnosov pripadajúce na životné a neživotné poistenie. Tento zákon ďalej komerčným poisťovniam predpisuje aby aj v poznámkach účtovných závierok uviedli údaje jednotlivo za poistné druhy v takom rozsahu, aký určí Národná banka Slovenska a v súlade s IFRS. Všetky komerčné poisťovne, nie len univerzálne poisťovne, musia rešpektovať predovšetkým národnú legislatívu zastupovanú zákonom o poisťovníctve, ale aj opatrenia a vyhlášky, ktoré sú vydávané priamo NBS.

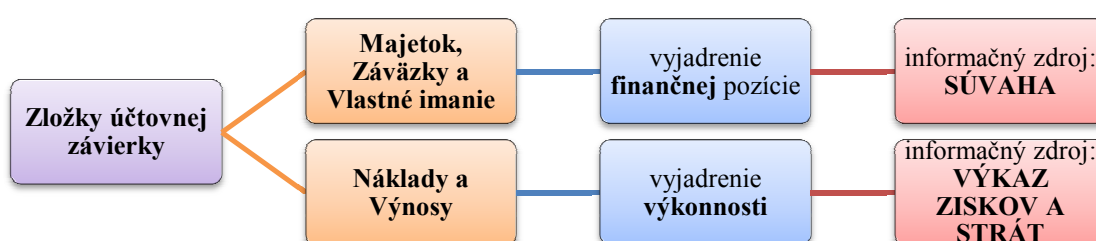
1. 3 Účtovná závierka komerčných poisťovní

Komerčné poisťovne i iné účtovné jednotky na konci každého účtovného obdobia zostavujú svoje účtovné závierky, ktoré sú výstupom bežného účtovníctva, predstavujú usporiadaný komplex kvalitatívnych a kvantitatívnych ukazovateľov, vďaka ktorým získame celkový obraz o výsledku hospodárenia ich činnosti. Účtovné závierky komerčných poisťovní musia vždy podať verný a pravdivý obraz o ich majetkovej, finančnej a dôchodkovej situácii. Komerčné poisťovne patria medzi účtovné jednotky, ktoré majú vedenie účtovníctva a zostavenie účtovnej závierky uvedené priamo v zákone:

¹⁰ Zdroj: vlastné spracovanie podľa Medzinárodného účtovného štandardu IAS 1 – Prezentácia účtovnej závierky. [online] [cit. 2017.03.10.]. Dostupné na internete: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:02008R1126-20150112>

„Poistovňa, pobočka poisťovne z iného členského štátu, pobočka zahraničnej poisťovne, zaistovňa, pobočka zaistovne z iného členského štátu a pobočka zahraničnej zaistovne sú povinné viesť účtovníctvo v súlade s osobitným predpisom. Účtovná závierka poisťovne, zaistovne, pobočky zahraničnej poisťovne a pobočky zahraničnej zaistovne musí byť overená audítorom alebo audítorskou spoločnosťou.“¹¹ Osobitným zákonom rozumieme Zákon o účtovníctve. Podľa tohto zákona sú poisťovne povinné zostavovať svoje účtovné závierky v súlade s platnými IFRS. V schéme č. 8 zobrazujeme elementárne zložky účtovnej závierky.

Schéma č. 8 – Elementárne zložky účtovnej závierky

Zdroj: MELUCHOVÁ, J. 2009. *Účtovníctvo a vykazovanie poisťovní podľa IFRS*. Bratislava : Iura Edition, 2009. s. 242-243. ISBN 978-80-8078-278-8.

Zložky účtovnej závierky ako aj ich kritérium vykázania v účtovnej závierke stanovuje Konceptný rámec tzn. že, každá položka vykázaná vo finančných výkazoch musí spĺňať definíciu tohto rámca a súčasne kritérium pre jej vykázanie. Zložky majetku alebo záväzkov, ktoré spĺňajú definície v Konceptnom rámci, môžu byť vykázané v účtovnej závierke, ak je viac ako pravdepodobné, že budúce ekonomické úžitky z týchto zložiek budú plynúť z alebo do účtovnej jednotky a je možné spoľahlivo stanoviť ich hodnotu. Za mimosúvahové položky (mimosúvahový majetok a záväzky) sa podľa IFRS rozumejú tie, ktoré nespĺňajú tieto požiadavky.¹²

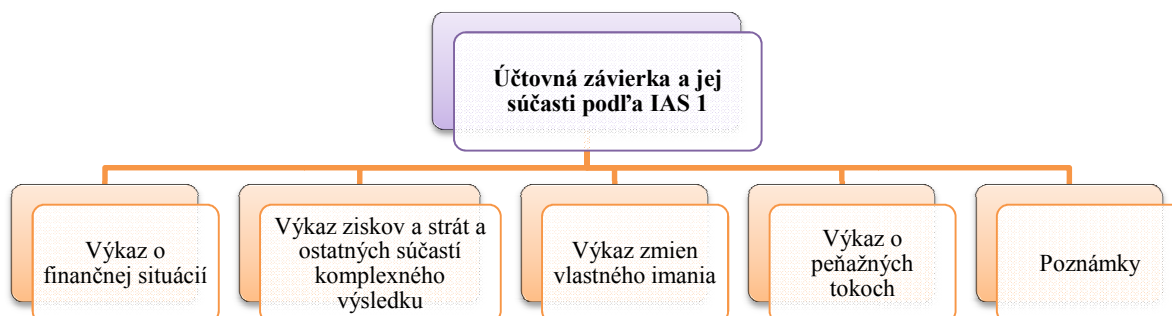
Účtovná závierka tvorí jeden významný celok, čo predovšetkým znamená, že jej súčasti sa nemôžu posudzovať samostatne. Každá súčasť účtovnej závierky prezentuje inú stránku tých samých ekonomických transakcií a udalostí. Tieto súčasti možno správne pochopiť a interpretovať len vtedy, keď si uvedomíme, že súčasti účtovnej závierky tvoria jednu skupinu. Súčasti účtovnej závierky zostavenej podľa IFRS uvádzame v schéme č. 9. Súčasti majú rovnakú úroveň, dôležitosť i význam. Informácie, ktoré plynú z tohto

¹¹ Zákon č. 39/2015 Z. z. o poisťovníctve a zmene a doplnení niektorých zákonov. § 74 ods. 2

¹² MELUCHOVÁ, J. 2009. *Účtovníctvo a vykazovanie poisťovní podľa IFRS*. Bratislava : Iura Edition, 2009. s. 51-54. ISBN 978-80-8078-278-8.

významného celku t.j. z účtovnej závierky komerčnej poisťovne sú určené pre rozsiahly okruh používateľov.

Schéma č. 9 – Súčasti účtovnej závierky zostavenej podľa IFRS

Zdroj: vlastné spracovanie ¹³

Výkazy zhrnuté pod pojmom účtovná závierka majú byť jasne identifikované a odlišené od ostatných výkazov, ktoré komerčné poisťovne predkladajú spolu s účtovnou závierkou, napr. výročná správa poisťovne. Štandardy IFRS sa vzťahujú len na zostavenie a vykazovanie údajov v účtovnej závierke, nevzťahujú sa na iné údaje, ktoré sa uvádzajú napr. vo výkazoch, hláseniach, správach predkladaných Národnej banke Slovenska. Výkazy predkladané NBS sa predovšetkým používajú ako východiská pre vlastné, ale aj externé analýzy. Je dôležité, aby používatelia účtovnej závierky dokázali rozlíšiť informácie, ktoré nie sú predmetom úpravy IFRS ale môžu byť pre nich dôležité.

Komerčné poisťovne uplatňujú zásadu **významnosti** položiek. Podľa tejto zásady sa položky vykážu na samostatnom riadku len vtedy, ak sú také významné, že ich neuvedenie by mohlo mať negatívny dopad na používateľov informácií z účtovných závierok. Pre všetky číselné informácie uvádzané v účtovnej závierke by mali existovať aj informácie za minulé účtovné obdobie, ktoré prispievajú k lepšiemu pochopeniu účtovnej závierky.

Účtovné závierky môžeme členiť podľa niekoľkých hľadísk, napr. podľa hľadiska rozsahu informácií (individuálne a konsolidované účtovné závierky), ďalej podľa druhu informácií, ktoré sú v nej prezentované, z hľadiska stupňovitého členenia a podľa hľadiska času. Členenie účtovnej závierky podľa času znázorňuje aj schéma č. 10. Účtovná závierka sa z tohto hľadiska triedi na riadnu, mimoriadnu a priebežnú účtovnú závierku.

¹³ Vlastné spracovanie podľa Medzinárodného účtovného štandardu IAS 1 – Prezentácia účtovnej závierky. [cit. 2017. 03. 10.] Dostupné na internete: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:02008R1126-20150112>

Schéma č. 10 – Členenie účtovnej závierky z hľadiska času

Riadna účtovná závierka	Mimoriadna účtovná závierka	Priebežná účtovná závierka
<ul style="list-style-type: none">•zostavuje sa k poslednému dňu účtovného obdobia,•spravidla kalendárny alebo hospodársky rok, avšak podľa IFRS je to obdobie, ktoré si určí poisťovňa sama,•slúži ako základ pre výpočet dane z príjmov za príslušný rok.	<ul style="list-style-type: none">•zostavuje v prípade nastania mimoriadnej udalosti, ktorá je v zmysle zákona o účtovníctve dôvodom na jej zostavenie,•napr. deň zrušenia bez likvidácie, deň predchádzajúci dňu vstupu do likvidácie, deň predchádzajúci dňu účinnosti výhlásenia konkurzu a pod.	<ul style="list-style-type: none">•zostavuje sa zväčša na základe osobitného predpisu (napr. zákona o dani z príjmov),•zostavujú sa štvrtročne,•rozdiel medzi riadnou ÚZ je v tom, že účtovné knihy sa neuzatvárajú.

Zdroj: PASTORÁKOVÁ, E. – BROKEŠOVÁ, Z. 2013. *Finančná analýza v poisťovniach*. Bratislava : EKONÓM, 2013. **s. 31**. ISBN 978-80-225-3684-4.

Komerčné poisťovne pôsobiace na poistnom trhu sú povinné zostavovať priebežné účtovné závierky každý kalendárny štvrtrok. Táto povinnosť im vyplýva zo zákona o poisťovníctve. Komerčné poisťovne postupujú pri zostavovaní svojich priebežných účtovných závierok podľa predpisu IAS 34 – *Priebežná účtovná závierka*. Tento predpis bližšie špecifikuje obsah, rozsah priebežnej účtovnej závierky ale aj požiadavky na informácie uvádzané v poznámkach účtovnej závierky zostavenej počas účtovného obdobia. Komerčné poisťovne zostavujú priebežné výkazy, ktoré by mali taktiež obsahovať porovnateľné údaje. Hlavným cieľom priebežného výkazníctva je poskytnúť používateľom týchto správ súčasný stav poisťovní resp. včasné správy o výkonnosti poisťovacej činnosti. Deje sa tak na základe aktualizácie poslednej účtovnej závierky a v súlade s ňou zverejnením nových udalostí (skutočností) za prezentované obdobie. Treba dbať na to, aby nové informácie neopakovali „minulé“ informácie. Za dôležitý kladný účinok, ktorý plynie z priebežného výkazníctva môžeme považovať to, že priebežné účtovné závierky poskytujú NBS a iným používateľom pravidelnejšie, tým aj novšie informácie za kratšie obdobie v porovnaní s riadnou (ročnou) účtovnou závierkou.¹⁴

Od 1. 1. 2006 vykonáva Národná banka Slovenska integrovaný dohľad nad finančným trhom, pod ktorý samozrejme patrí aj poistný trh. Pôsobnosť a činnosti, ktoré NBS vykonáva vo verejnom záujme vychádzajú zo Zákona o dohľade nad finančným

¹⁴ PASTORÁKOVÁ, E. – BROKEŠOVÁ, Z. 2013. *Finančná analýza v poisťovniach*. Bratislava : EKONÓM, 2013. **s. 29-34**. ISBN 978-80-225-3684-4. ; MELUCHOVÁ, J. 2009. *Účtovníctvo a vykazovanie poisťovní podľa IFRS*. Bratislava : Iura Edition, 2009. **s. 52-58**. ISBN 978-80-8078-278-8.

trhom a Zákona o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Primárnou úlohou pôsobnosti NBS na poisťnom trhu je zabezpečiť spoľahlivosť a výkonnosť tohto trhu, ochraňovať záujmy poistených a ostatných subjektov finančného trhu. Dôležitú úlohu pri zaistení solídneho poisťného prostredia zohrávajú **výkazy**. Tie sa zostavujú hlavne z dôvodu poskytnutia informácií o finančnej situácii poisťovne akými sú napr. informácie o finančnej stabilite a zdraví poisťovne, jej kapitálovej vybavenosti (solventnosti), o spôsobe finančného investovania prostriedkov technických rezerv, o systéme regulácie rizika poisťovne a pod.

Komerčné poisťovne sú povinné zostavovať a predkladať rôzne výkazy, ktorých celkovú štruktúru, termíny ich predloženia a najmä požiadavky na ich zostavenie sú uvedené v opatreniach NBS. Výkazy môžu byť predkladané v rôznych časových intervaloch napr. mesačných, štvrťročných a ročných. Komerčné poisťovne nepredkladajú výkazy, ktoré sa týkajú len účtovníctva komerčných poisťovní, ale ide aj o výkazy, ktoré súvisia s predkladaním poisťno-matematických a štatistických údajov. Konkrétne výkazy, ktoré musia byť predkladané subjektmi poisťného trhu nájdeme v Opatreniach NBS napr. č. 4/2008, č. 25/2008, atď.

V rámci diplomovej práce sa budeme zaoberať jedným z najdôležitejších výkazov (v poradí druhým), ktoré sú komerčné poisťovne, zaistovne a ich pobočky v členských štátoch povinné zostavovať a predkladať. Tento výkaz (Výkaz ziskov a strát - VZS) je zároveň aj povinnou súčasťou účtovnej závierky nielen podnikateľských subjektov ale aj komerčných poisťovní, ktoré ako sme už spomínali zostavujú svoje účtovné závierky podľa IFRS.

1.4 Výkaz ziskov a strát a ostatných súčastí komplexného výsledku

Jeho hlavnou charakteristickou vlastnosťou je, že informuje o **výkonnosti** komerčných poisťovní. Má priamu súvislosť s bilanciou aktív a pasív t.j. súvahou (v IFRS - výkazom o finančnej situácii) a jeho primárnou úlohou je podrobne špecifikovať bilančnú položku z riadka *Výsledok hospodárenia bežného účtovného obdobia*, t.j. pri akých nákladoch a výnosoch sa vytvoril zisk alebo vznikla strata. Komerčné poisťovne v ňom prezentujú náklady a výnosy, ktoré splňajú:

- definíciu nákladov a výnosov podľa Koncepčného rámca,
- kritéria pre ich vykázanie, a tieto náklady / výnosy vecne a časovo súvisia s vykazovaným obdobím (akruálny princíp).

IAS 1 definuje, že účtovná jednotka (komerčná poisťovňa) prezentuje náklady a výnosy za bežné účtovné obdobie vo výkaze ziskov a strát a ostatných súčasti komplexného výsledku. Ponecháva na vôli komerčných poisťovní či budú náklady členiť podľa druhov alebo podľa účelu ich vynaloženia. Vždy je však dôležité, údaje vykazovať za bežné a bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie. Ďalej tento štandard stanovuje iba povinnú minimálnu štruktúru vykazovaných položiek. Týmto minimálnymi požiadavkami sa rozumejú:

- výnosy,
- náklady,
- podiel na zisku / strate pridružených a spoločných podnikov účtovaných použitím metódy uvedenia do ekvivalencie,
- daňové náklady,
- zisk / strata týkajú sa ukončovaných činností po zdanení,
- zisk / strata z precenenia majetku alebo skupín majetku držaných na účel predaja, vzťahujúce sa na ukončované činnosti,
- celkový zisk / strata poisťovne.

Štandard IAS 1 vyžaduje aby sa okrem uvedených minimálnych položiek vykázali aj také, ktoré síce nie sú nákladom / výnosom, ale sú dôležitou informáciou o alokácii časti dosiahnutého zisku resp. straty určenej akcionárom. Musia sa vykazovať tiež samostatne (oddelene), a sú to: zisk / strata pripadajúca na akcionárov materskej účtovnej jednotky, a zisk / strata pripadajúca na menšinových akcionárov.

Opatrenie NBS č.4/2008 rozlišuje okrem Výkazu ziskov a strát, označovaného ako **Ppn (VZS) 02-04** aj:

- štvrťročne vypracovaný VZS poisťovne, ktorý sa vypracováva z priebežných údajov k poslednému dňu príslušného kalendárneho štvrťroka,
- VZS z predbežných údajov,
- VZS z auditovaných údajov k poslednému dňu účtovného roka.

Nákladové a výnosové položky vo VZS môžu byť usporiadané dvoma rôznymi spôsobmi. Na základe toho **rozlišujeme horizontálnu a vertikálnu formu** výkazu ziskov a strát. Pre komerčné poisťovne a pobočky zahraničných poisťovní je obligátna **vertikálna forma výkazu ziskov a strát**. Pod vertikálnou štruktúrou VZS chápeme poradie jednotlivých výsledkových položiek. Porovnaním výnosov a nákladov zistíme hospodársky výsledok pred zdanením, čo v matematickom vyjadrení zapíšeme takto: **Výnosy –**

Náklady = Účtovný zisk / Účtovná strata. Táto forma výkazu je daná štruktúrou nákladov (v súvislosti s účtovou triedou Náklady) a výnosov (v súvislosti s účtovou triedou Výnosy). Viacstupňovo usporiadané náklady / výnosy, sú zatriedené do rovnorodej skupiny, z ktorej sa dá vyčíslieť **priebežný ukazovateľ** (napr. technické výnosy / náklady, technický výsledok, finančný výsledok a pod.) VZS sa zostavuje v tvare **odpočtu, tzn. výnosové položky pripočítavame a nákladové položky naopak odčítavame.** Ak správne postupujeme, dostaneme sa až k samotnému hospodárskemu výsledku pred zdanením, od ktorého sa následne odpočíta splatná a odložená daň, čoho výsledkom je výsledok hospodárenia poisťovne po zdanení. Orgán dohľadu NBS pre potreby analýz kompletného poisťného trhu predpisuje povinné položky, ktoré musí každá komerčná poisťovňa vo VZS uviesť. V prílohe číslo 1 uvádzame výpočet najvýznamnejších položiek výkazu ziskov a strát.

Tabuľka č. 2 – Zjednodušená štruktúra Výkazu ziskov a strát vo *vertikálnej forme*

POLOŽKA	Spolu	Životné poistenie	Neživotné poistenie
Technické výnosy spolu			
Technické náklady spolu			
TECHNICKÝ VÝSLEDOK			
Finančné výnosy			
Finančné náklady			
FINANČNÝ VÝSLEDOK			
Ostatné náklady			
Ostatné výnosy			
HOSPODÁRSKY VÝSLEDOK PRED ZDANENÍM			
Splatná daň			
Odložená daň			
HOSPODÁRSKY VÝSLEDOK PO ZDANENÍ			

Zdroj: spracované podľa Opatrenie NBS č.4/2008 z 1. apríla 2008 o predkladaní výkazov, hlásení, prehľadov a iných správ poisťovňami a pobočkami zahraničných poisťovní

Z vyššie uvedenej tabuľky môžeme vidieť, že VZS je viacstupňovo usporiadaný prostredníctvom vhodne zoskupených položiek výnosov a nákladov, čo komerčným poisťovňam umožňuje medzi jednotlivými rovnorodými skupinami nákladov / výnosov vyčíslieť medzisúčty a priebežné rozdiely. Takýmto spôsobom sa dosahuje vyššia vypovedacia schopnosť VZS a následné určenie výnosnosti komerčných poisťovní.

Zároveň, ak si takúto štruktúru výkazu ziskov a strát porovnáваме s výkazom ziskom a strát podnikateľských subjektov vidíme jasné odlišnosti. Napríklad ak by komerčné poisťovne dodržiavali zákon o účtovníctve, tak hospodárky výsledok po zdanení by nazývali výsledok hospodárenia za účtovné obdobie po zdanení. Tento fakt je zapríčinený najmä tým, že komerčné poisťovne pri zisťovaní výsledku hospodárenia postupujú v zmysle IFRS a národnej legislatívy, predovšetkým zákonom o poisťovníctve a Zákonom č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov. Pre porovnanie v **horizontálnej štruktúre** výkazu ziskov a strát sa jednotlivé položky vykazujú vo viacerých stĺpcoch. Všeobecne môžeme túto formu charakterizovať tak, že z celkových hodnôt, časti pripadajú zvlášť na životné poistenie a na neživotné poistenie. V rámci životného a neživotného poistenia sa ešte ďalej člení hodnota výnosov a nákladov podľa poistných druhov a samostatne sa uvádza časť pripadajúca na aktívne zaistenie¹⁵. Dôsledkom tejto formy VZS je možnosť vyhodnotenia a porovnania úspešnosti podnikateľskej činnosti za jednotlivé odvetvia (v životnom poistení / v neživotnom poistení). Členenie výkazu ziskov a strát v horizontálnej štruktúre znázorňuje tabuľka č. 3.

Tabuľka č. 3 – Horizontálna forma výkazu ziskov a strát

Položka	č. r.	Spolu	Životné poistenie				Neživotné poistenie					Aktívne zaistenie
			Spolu	A1	...	A6	Spolu	B1	B2	...	B18	

Zdroj: spracované podľa Opatrenie NBS č.4/2008 z 1. apríla 2008 o predkladaní výkazov, hlásení, prehľadov a iných správ poisťovňami a pobočkami zahraničných poisťovní

Informácie, ktoré sa týkajú výnosnosti komerčných poisťovní, najmä ohľadom ich ziskovosti sú najviac požadované zo strany externých používateľov, ktorí na základe toho môžu posúdiť zmeny v ekonomických zdrojoch, s ktorými budú komerčné poisťovne pravdepodobne v budúcnosti disponovať. VZS zobrazuje **dynamický obraz** o priebehu tvorby výsledku hospodárenia a dôvodoch vzniku úspešného alebo naopak neúspešného podnikania za dané obdobie. Je dôležité pripomenúť, že výkaz o finančnej situácii (bilancia aktív a pasív) a výkaz ziskov a strát slúžia predovšetkým na prezentáciu výsledku hospodárenia, nie na jeho výpočet. Výkaz ziskov a strát nám dáva možnosť vidieť položky, ktoré sa podieľali na jeho vzniku. Tento výkaz musia komerčné poisťovne predkladať aj k daňovému priznaniu k dani z príjmu právnických osôb na príslušný daňový úrad.

¹⁵ Aktívne zaistenie – komerčná poisťovňa preberá na seba sprostredkovane poistné riziko od prvopoisťovateľov

Členenie nákladov a výnosov poisťovní

Výsledný efekt činnosti (výsledok hospodárenia) sledujeme v súvislosti s vývojom nákladov / výnosov, tvorbou a umiestňovaním technických rezerv, s prijímaním opatrení na základe analýzy rôznych ukazovateľov a pod. Základné znaky pre identifikáciu a vykazovanie nákladov a výnosov komerčnej poisťovne definujeme v schéme č. 12.

Schéma č. 11 – Základné znaky identifikácie a vykazovania nákladov / výnosov

Náklady	Výnosy
↓ ekonomického úžitku	↑ ekonomického úžitku
Vznik nákladu = - A alebo + P	Vznik výnosu = + A alebo - P
<ul style="list-style-type: none">• sú výsledkom hlavnej poisťovacej a zaistovacej činnosti,• vyplývajú a súvisia s hlavnou činnosťou poisťovne,• vykazujú sa v hrubej výške (vzájomne sa nekompenzujú).	
+ úbytky, resp. straty (losses)	+ prínosy, resp. zisky (gains)
<ul style="list-style-type: none">• sú výsledkom vedľajšej (ostatnej činnosti) poisťovne,• vykazujú sa spravidla čisté (vzájomne sa kompenzujú, ak vzniknú z tej istej činnosti),• členené podľa toho či sa účtujú a vykazujú:<ul style="list-style-type: none">- výsledkovo (napr. kurzový rozdiel, výsledok predaja dlhodobého majetku, investícií, nepotrebných zásob),- súvahovo (napr. pri uplatnení modelu reálnej hodnoty pri zvýšení hodnoty dlhodobého majetku, precenenie finančného majetku určeného na predaj).	

Zdroj: vlastné spracovanie¹⁶

Komerčné poisťovne už tradične používajú **účelové členenie** nákladov a výnosov, ktoré vyplýva z ich výkonu oddelených činností – životné poistenie, neživotné poistenie a ostatné činnosti. Účelové členenie nákladov a výnosov je zobrazené v schéme č. 13. Táto forma vykazovania poskytne používateľom viacej informácií napr. o **zaslúženom poistnom**, s ktorým sa aj v rámci diplomovej práce budeme podrobne zaoberať, nákladoch na poistné plnenia, zmene stavu technických rezerv. Jeho nevýhodou je, že môže zastierať niektoré dôležité informácie, ktoré sa týkajú iných nákladov a výnosov ako tých, ktoré sa týkajú hlavnej činnosti poisťovní (napr. odpisy, pokuty a penále, náklady na zamestnanecké pôžičky atď.). Preto ak si komerčné poisťovne stanovia tento model vykazovania musia v poznámkach prezentovať ďalšie prehľadné informácie, ktoré sa týkajú významných druhov nákladových a výnosových položiek.

¹⁶ Vlastné spracovanie podľa: MELUCHOVÁ, J. 2009. *Účtovníctvo a vykazovanie poisťovní podľa IFRS*. Bratislava : Iura Edition, 2009. **s. 240-241**. ISBN 978-80-8078-278-8.

Schéma č. 12 – Náklady / Výnosy komerčnej poisťovne podľa účelového členenia

Zdroj: vlastné spracovanie¹⁷

Je potrebné zdôrazniť, že náklady a výnosy technického účtu k životnému poisteniu nemožno prevádzať do nákladov a výnosov technického účtu neživotného poistenia a opačne. Výnosom sa pri písaní diplomovej práce budeme venovať viac, pretože výnosy v komerčných poisťovniach predstavujú základ od, ktorého môžeme ďalej skúmať ukazovateľ **čisté zaslúžené poistné**, čo je téma diplomovej práce.

Predpísané poistné a zaslúžené poistné

Štruktúra výnosových účtov je prispôbená obsahovej náplni nákladových účtov a obdobne ako pri nákladoch vychádza zo základnej činnosti, ktorú komerčné poisťovne vykonávajú. Taktiež výnosy, rovnako ako náklady triedime do troch základných skupín.

Technické výnosy – vzhľadom na podstatu poisťovacej a zaistovacej činnosti hlavnou zložkou výnosov komerčných poisťovní tvorí predpísané poistné z uzatvorených poistných zmlúv, v technických výnosoch definované ako **čisté zaslúžené poistné**, ktoré predstavuje pre komerčné poisťovní výnos, ktorý je už očistený o zmenu stavu technickej rezervy na poistné budúcich období, o podiel zaistovateľa na predpísanom poistnom a tiež o podiel zaistovateľa na zmene stavu technickej rezervy na poistné budúcich období.

Finančné výnosy – predstavujú druhú skupinu výnosov. Vo VZS sa zaznamenávajú oddelene výnosy z finančného majetku a investičného majetku, ktoré kryjú technické rezervy a tie výnosy z finančného a investičného majetku, ktoré nekryjú technické rezervy.

Ostatné výnosy – poslednú (v poradí tretiu) skupinu výnosov tvoria ostatné výnosy, ktoré sú v komerčných poisťovniach účtované na netechnických účtoch. Komerčné poisťovne teda môžu mať okrem poistného aj tieto druhy príjmov: napr. provízie zo

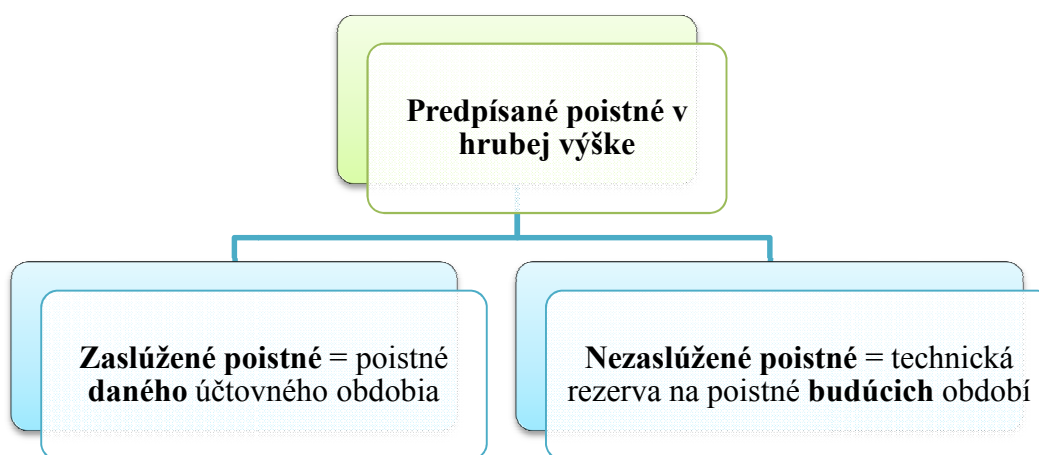
¹⁷ Vlastné spracovanie podľa: MELUCHOVÁ, J. 2009. *Účtovníctvo a vykazovanie poisťovní podľa IFRS*. Bratislava : Iura Edition, 2009. s. **242-243**. ISBN 978-80-8078-278-8.

zaistenia, provízie zo sprostredkovania poistenia, výnosy z cenných papierov a finančného podnikania, výnosy z iného druhu podnikania a pod.

Komerčné poisťovne o svojich výnosoch (technických, finančných i ostatných) účtujú v účtovej triede 6 – Výnosy. **Výnosy z predpísaného poistného v hrubej výške** sa účtujú napr. na účte **601 - Predpísané poistné v hrubej výške** (ak sa týka **neživotného** poistenia), a na účte **621 – Predpísané poistné v hrubej výške** (ak sa týka **životného** poistenia). Tieto výnosy obsahujú všetky sumy poistného splatné podľa poistných zmlúv v priebehu účtovného obdobia, neberúc do úvahy skutočnosť, či sa tieto sumy vzťahujú na celé alebo len sčasti na budúce účtovné obdobia (nezaslúžené poistné).

Predpísané poistné v hrubej výške je potrebné rozdeliť na poistné, ktoré zodpovedá konkrétnemu účtovnému obdobiu. Členenie je zobrazené v nasledujúcej schéme č. 13.

Schéma č. 13 – Členenie predpísaného poistného v hrubej výške podľa účtovného obdobia

Zdroj: MELUCHOVÁ, J. 2009. *Účtovníctvo a vykazovanie poisťovní podľa IFRS*. Bratislava : Iura Edition, 2009. **s. 218**. ISBN 978-80-8078-278-8.

Zaslúžené poistné predstavuje výnos, ktorý patrí komerčným poisťovniam počas doby poistenia vrátane podielu zaistovateľa. Skladá sa z predpísaného poistného v hrubej výške zníženého ho o zmenu stavu technickej rezervy na poistné budúcich období.

Čisté zaslúžené poistné predstavuje zaslúžené poistné, ktoré je ešte korigované (znížené) o podiel zaistovateľa na predpísanom poistnom a o podiel zaistovateľa na zmene stavu technickej rezervy na poistné budúcich období . Nasledujúca schéma zobrazuje presný výpočet tohto ukazovateľa.

Výpočet čistého zaslúženého poistného:

Predpísané poistné v hrubej výške

- Podiel zaistovateľa na predpísanom poistnom
- +/- Zmena stavu rezervy na poistné budúcich období
- (+/-) Podiel zaistovateľa na zmene stavu rezervy na poistné budúcich období
- = **Čisté zaslúžené poistné**

Zdroj: spracované podľa Opatrenie NBS č.4/2008 z 1. apríla 2008 o predkladaní výkazov, hlásení, prehľadov a iných správ poisťovňami a pobočkami zahraničných poisťovní

Ako môžeme vidieť z vyššie spracovanej schémy, tak výpočet čistého zaslúženého poistného ovplyvňuje *technická rezerva na poistné budúcich období* a taktiež aj *podiel zaistovateľa*. Aby sme dokázali správne pochopiť podstatu výpočtu, je potrebné ešte zdefinovať tieto skutočnosti.

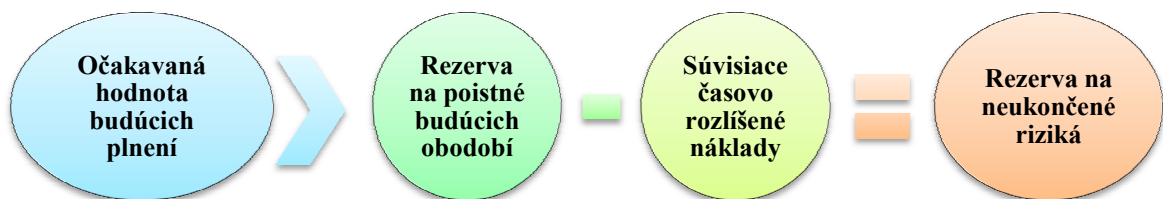
Technická rezerva na poistné budúcich období

V účtovníctve komerčných poisťovní je to práve časť predpísaného poistného, ktorá sa **prenáša** do budúcich účtovných období, a ktorá predstavuje časť hodnoty rizika adekvátneho budúcemu obdobiu poistného krytia. Je potrebné si uvedomiť, že pri výpočte technických rezerv sa vychádza z predpokladu, že počas celej poistnej doby je riziko **rovnomerne** rozložené. Ak je tento predpoklad rovnomernosti nedodržený, potom nie sú náklady rovnomerne rozložené, čo znamená, že technické rezervy sú znížené o obstarávacie náklady na poistné zmluvy. Aby komerčné poisťovne nemohli vykazovať príliš vysoké alebo príliš nízke technické rezervy, pristúpila Európska únia a smernice IFRS k zvládnutiu tohto problému tým, že **riešia prenos** nezaslúženého poistného **na princípe vytvárania technických rezerv**. Týmto mechanizmom sa sleduje to, aby komerčné poisťovne brali do úvahy predpísané poistné len v takej výške, ktorá zodpovedá dobe poistného krytia v konkrétnom účtovnom období. „*Pri prenášaní predpísaného poistného v hrubej výške do nasledujúcich účtovných období je dôležité zavedenie takého účtovného systému, ktorý umožní odlíšiť „netto poistné“ (náklady na poistné plnenia) a náklady nevyhnutné na získanie poistenia (obstarávacie náklady) od režijných nákladov (náklady na správu poistenia, likvidáciu poistných udalostí a riadenie poisťovne a pod.)*“¹⁸ Tento

¹⁸ MELUCHOVÁ, J. 2009. *Účtovníctvo a vykazovanie poisťovní podľa IFRS*. Bratislava : Iura Edition, 2009. s. 218-219. ISBN 978-80-8078-278-8.

postup je podstatný práve preto, aby sa zabránilo preneseniu veľkej časti nákladov na jednotlivé poistné obdobia do nasledujúcich účtovných období a tým pádom, aby nevznikali neadekvátne vysoké technické rezervy. Táto rezerva sa tvorí ako v neživotnom tak aj životnom poistení (okrem výnimky, kedy životné poistenie je uzatvorené ako krátkodobé poistenie, teda platí sa jednorazovo) z tej časti poistného, ktoré prislúcha na budúce účtovné obdobia. Takto „prenášané“ poistné by malo byť v súlade s nákladmi nasledujúcich účtovných období akými napríklad sú: náklady na poistné udalosti, na správu poistenia, administratívne náklady a pod. Zložkou technickej rezervy na poistné budúcich období je aj **rezerva na neukončené riziká**. Tú komerčné poisťovne vytvárajú vtedy, ak zistia nedostatočnosť poistného, ktoré má slúžiť nie len na pokrytie všetkých poistných plnení z odhadovaných poistných udalostí ale aj na krytie budúcich nákladov vzťahujúcich sa na dané poistné zmluvy.

Schéma č. 14 – Test na posúdenie primeranosti technických rezerv

Zdroj: vlastné spracovanie¹⁹

Technická rezerva na poistné budúcich období sa určuje pre každú poistnú zmluvu zvlášť. Jej výška sa stanoví ako súčet technických rezerv vypočítaných z jednotlivých poistných zmlúv. Komerčné poisťovne záväzne stanovujú výšku poistného na základe poistno-matematických metód tak, aby zabezpečili trvalú splniteľnosť všetkých ich záväzkov a súčasne tvorbu dostatočných technických rezerv, vrátane primeraného finančného umiestnenia.

Podiel zaistovateľa na technickej rezerve na poistné budúcich období

Hlavným cieľom zaistenia je minimalizovať riziko a poskytnúť poisťovateľovi ochranu pred potenciálnymi škodami, ku ktorým by mohlo prísť v prípade nastania poistnej udalosti, a ktoré by musel poisťovateľ znášať v plnej miere sám, ak by nebol zaistený. Poisťovateľ znižuje svoje riziká tým, že odovzdáva časti týchto rizík

¹⁹ Vlastné spracovanie podľa: MELUCHOVÁ, J. 2009. *Účtovníctvo a vykazovanie poisťovní podľa IFRS*. Bratislava : Jura Edition, 2009. **s. 218**. ISBN 978-80-8078-278-8.

zaisťovateľom. Robí tak dovtedy, dokým je on sám finančne schopný uniesť škody z poistných udalostí.

Zaistné – tzv. postúpené poistné vyčisľujúce sumu zaistej služby, ktorú musí prvopoistovateľ²⁰ uhradiť zaisťovateľovi za prevzatie ním poistených rizík. Spôsoby určenia výšky zaistného sa odlišujú od formy uskutočneného zaistenia a sú predmetom obojstrannej dohody zmluvných strán. Zaistné môže byť:

1. vyrátané i hradené z predpísaného hrubého poistného,
2. vyrátané z predpísaného hrubého poistného a hradené zo **zaslúženého poistného**,
3. vyrátané i hradené zo **zaslúženého poistného**,
4. vyrátané i hradené zo skutočne prijatého poistného,
5. vykázané formou sadzby z predpísaného / prijatého poistného alebo poistnej sumy.²¹

Ak komerčné poisťovne uplatňujú brutto princíp pri účtovaní nákladov a výnosov, tak aj tvorba (i použitie) technickej rezervy sa účtuje v hrubej výške, ktorá sa postupne koriguje o podiel účasti zaisťovateľa na tvorbe technickej rezervy podľa podmienok zaistej zmluvy. Komerčné poisťovne tieto podiely zaisťovateľov na technických rezervách vyplývajúcich z poistných zmlúv neúčtujú ako zníženia príslušných technických rezerv, ale vykazujú ich v súvahe ako majetok zo zaistenia. „*Majetkom zo zaistenia sú vykázané práva prvopoistovateľa vyplývajúce zo zaistných zmlúv, prostredníctvom ktorých dochádza k prenosu významného poistného rizika. Práva vyplývajúce zo zmlúv, pri ktorých nedochádza k prenosu významného poistného rizika, sa účtujú a vykazujú ako finančné nástroje. Metódy použité pri stanovení podielu zaisťovateľa na rezerve sú obdobné ako metódy ocenenia technických rezerv u prvopoistovateľa.*“²² Prvopoistovateľom platia zaisťovatelia zaistné provízie, ktoré predstavujú úhrady časti tých nákladov, ktoré súvisia s prevádzkou zaisťovaného portfólia poistných zmlúv. Keďže sme si už zadefinovali všetky pojmy, s ktorými by sme sa mohli stretnúť pri vyčisľovaní priebežného ukazovateľa čisté zaslúžené poistné, tak v nasledujúcich častiach diplomovej práce sa budeme venovať tomuto ukazovateľu bližšie po jeho praktickej stránke.

²⁰ Prvopoistovateľ (cedent) – komerčná poisťovňa, ktorá uzatvorila poistnú zmluvu, si zvyčajne neponecháva celé poistné riziko, ale určitú časť postupuje (ceduje) podľa dohodnutých podmienok v zaistej zmluve na zaisťovateľa (cesionára).

²¹ MELUCHOVÁ, J. 2009. *Účtovníctvo a vykazovanie poisťovní podľa IFRS*. Bratislava : Iura Edition, 2009. **s. 101**. ISBN 978-80-8078-278-8.

²² MELUCHOVÁ, J. 2009. *Účtovníctvo a vykazovanie poisťovní podľa IFRS*. Bratislava : Iura Edition, 2009. **s. 223**. ISBN 978-80-8078-278-8.

2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania

Nevyhnutnou skutočnosťou pri tvorbe a písaní záverečných prác je stanovenie cieľov, ktoré počas písania práce budú dosiahnuté. Z názvu diplomovej práce vyplýva, že našim hlavným bodom záujmu bolo čisté zaslúžené poistné.

Cieľom diplomovej práce je vymedzenie spôsobu účtovania a vykazovania zaslúženého poistného a čistého zaslúženého poistného v komerčných poisťovniach Slovenskej republiky. Pre správne naplnenie nášho cieľa sme si zvolili nasledovné čiastkové ciele:

- preskúmanie súčasného stavu riešenej problematiky,
- preštudovanie odbornej literatúry a platnej legislatívy týkajúcej sa účtovania a vykazovania zaslúženého poistného a čistého zaslúženého poistného,
- zvolenie vzorky nášho skúmania – komerčné poisťovne, ktorých sídlo je na území Slovenskej republiky,
- poskytnúť informácie o čistom zaslúženom poistnom v komerčných poisťovniach pôsobiacich na slovenskom poistnom trhu,
- preskúmať účtovné závierky jednotlivých komerčných poisťovní so zreteľom na výkazy ziskov a strát daných komerčných poisťovní a následne identifikovať vykazovanie čistého zaslúženého poistného v týchto výkazoch,
- poukázať na vzniknuté odlišnosti v spôsobe vykazovania ukazovateľa čisté zaslúžené poistné medzi jednotlivými komerčnými poisťovňami,
- zhodnotiť vykonané analýzy vykazovania zaslúženého poistného a čistého zaslúženého poistného v komerčných poisťovniach a podať optimálne riešenie pre jeho vykazovanie a následnú prezentáciu v účtovných závierkach komerčných poisťovní.

V praktickej časti predkladanej práce je aplikovaný primárny cieľ s čiastkovými cieľmi v komerčných poisťovniach, ktorých sídlo je na území Slovenskej republiky.

Informácie, ktoré boli potrebné pre vypracovanie našej diplomovej práce sme čerpali z dostupných zdrojov a literatúry, ktoré riešia problematiku čistého zaslúženého poistného. Medzi ne patrili predovšetkým odborné knihy, slovenské právne normy, štandardy pre finančné vykazovanie, vedecké články, internet a predovšetkým účtovné závierky jednotlivých komerčných poisťovní so sídlom na území Slovenskej republiky.

Metodika práce nadväzuje na stanovené ciele (primárny cieľ a sekundárne ciele), ktoré sme stanovili na začiatku nášho skúmania. Pri tvorbe diplomovej práce sme použili viaceré metódy skúmania. Našou základnou metódou pri skúmaní problému vykazovania zaslúženého poistného a čistého zaslúženého poistného v komerčných poisťovniach bola *metóda analýzy*. Prostredníctvom tejto metódy sme mohli bližšie spoznať ako vykazujú a prezentujú komerčné poisťovne vo svojich účtovných závierkach, konkrétne vo výkazoch ziskoch a strát tento indikátor. *Metódou klasifikácie* sme si dokázali nielen roztriediť komerčné poisťovne na univerzálne poisťovne a životné poisťovne, ale tiež sme dokázali klasifikovať zložky výpočtu čistého zaslúženého poistného. *Metódou komparácie*, ktorá sa stala nevyhnutnou metódou pri našej praktickej časti diplomovej práce, sme porovnali jednotlivé výkazy ziskov a strát komerčných poisťovní resp. názvy výkazov, v ktorých je prezentované čisté zaslúžené poistné. Ďalej sme porovnali názvy jednotlivých položiek výpočtu, ale aj názvy samotného výsledku výpočtu ukazovateľa čisté zaslúžené poistné medzi jednotlivými komerčnými poisťovňami. Táto metóda nám slúžila aj ako porovnávací prostriedok pri komparácii spôsobu vyčíslovania indikátora čisté zaslúžené poistné v spomínaných účtovných závierkach komerčných poisťovní. *Metódu dedukcie* sme využili na zhodnotenie výsledných komparácií. Prostredníctvom tejto metódy sme mohli odhaliť príčiny vzniku odlišností vo vykazovaní zaslúženého poistného a čistého zaslúženého poistného v komerčných poisťovniach. Finálnou metódou pri písaní diplomovej práce bola *metóda syntézy*, ktorá je použitá v závere práce, a za pomoci ktorej sme zosumarizovali dosiahnuté výsledky a vyslovili záver týkajúci sa problematiky vykazovania zaslúženého poistného a čistého zaslúženého poistného v komerčných poisťovniach pôsobiacich v Slovenskej republike.

3 Výsledky práce

Komerčné poisťovne zostavujú finančné výkazy v súlade s Medzinárodnými štandardmi pre finančné vykazovanie. Štandardy dávajú prednosť obsahu účtovnej závierky pred jej formou. Na rozdiel od národnej legislatívy pre podnikateľské subjekty, kde je jasne definovaná štruktúra účtovnej závierky, komerčné poisťovne si zostavujú svoje účtovné závierky individuálne podľa svojich potrieb. Preto aj vykazovanie jednotlivých položiek a ich celková prezentácia (štruktúra) v účtovnej závierke je odlišná ako je to napríklad aj v prípade vykazovania **čistého zaslúženého poistného** vo výkaze ziskov a strát. V diplomovej práci analyzujeme štruktúru prezentácie tohto významného finančného ukazovateľa a zároveň navrhujeme formu vykázania čistého zaslúženého poistného, ktorá by bola pre používateľov informácií z účtovných závierok komerčných poisťovní najvhodnejšia.

3. 1 Zaslúžené poistné a čisté zaslúžené poistné v komerčných poisťovniach

Čisté zaslúžené poistné, v angličtine net premiums earned, je jeden z dôležitých ukazovateľov, ktorý charakterizuje aktivitu jednotlivých komerčných poisťovní. Je vykazovaný vo výkaze komplexného výsledku respektíve vo výkaze ziskov a strát. V rámci tejto podkapitoly sa budeme snažiť zanalyzovať účtovné závierky jednotlivých komerčných poisťovní pôsobiacich na slovenskom poistnom trhu resp. tých, komerčných poisťovní, ktorých sídlo je na území Slovenskej republiky. Preskúmaním výkazov ziskov a strát daných komerčných poisťovní zistíme, do akej hĺbky sa komerčné poisťovne zaoberajú týmto finančným ukazovateľom. Komerčné poisťovne pri prezentácii čistého zaslúženého poistného používajú rôzne spôsoby, ktoré popíšeme v nasledujúcom texte.

V súčasnosti, k začiatku roka 2017, na slovenskom poistnom trhu pôsobí podľa oprávnenia na vykonávanie poisťovacej činnosti viac ako tridsať poisťovní, zahraničných poisťovní a pobočiek zahraničných poisťovní. Presný počet poisťovní, ktoré reálne fungujú na Slovensku je už ťažšie zistiť, pretože poisťovne, ktoré vznikli, v ktorom ktoromkoľvek členskom štáte Európskej únie, môžu pôsobiť v inom ľubovoľnom členskom štáte prostredníctvom svojich pobočiek alebo na základe štatútu slobodného poskytovania služieb. Preto na oficiálnej stránke Národnej banky Slovenka môžeme vidieť v zozname

členských poisťovní stovky poisťovní. Nás však pre účely diplomovej práce budú zaujímať tie komerčné poisťovne, ktoré majú sídlo na území Slovenskej republiky t.j. bez pobočiek zahraničných poisťovní. Ide konkrétne o 16 komerčných poisťovní, ktoré sme roztriedili na životné poisťovne a univerzálne poisťovne. Ani jedna zo sledovaných komerčných poisťovní pôsobiacich na poistnom trhu v roku 2015 nevykonávala svoju činnosť ako neživotná poisťovňa. Tieto komerčné poisťovne majú svoje účtovné závierky voľne dostupné na portáli register účtovných závierok, na základe ktorého sme mali možnosť preskúmať všetky podrobné informácie o zaslúženom poistnom a čistom zaslúženom poistnom.

Tabuľka č. 4 – Rozdelenie slovenských komerčných poisťovní

Názov komerčnej poisťovne	Životná poisťovňa	Univerzálna poisťovňa
Allianz – Slovenská poisťovňa, a.s.		X
Aegon Životná poisťovňa, a.s.	X	
ČSOB Poisťovňa, a.s.		X
Ergo poisťovňa, a.s.		X
Generalli Poisťovňa, a.s.		X
KOMUNÁLNA poisťovňa, a.s.		X
KOOPERATIVA poisťovňa, a.s.		X
NN Životná poisťovňa, a.s.	X	
NOVIS Poisťovňa, a.s.	X	
Poisťovňa Cardif Slovakia, a.s.		X
Poisťovňa Slovenskej sporiteľne, a.s.		X
Poštová poisťovňa, a.s.		X
Rapid life životná poisťovňa, a.s.	X	
Union poisťovňa, a.s.		X
UNIQA poisťovňa, a.s.		X
Wüstenrot poisťovňa, a.s.		X

Zdroj: vlastné spracovanie zo stránky NBS – [cit. 2017.04.04.]Dostupné na internete: https://subjekty.nbs.sk/?aa=select_sector&bb=3&cc=&qq=&ll=sk

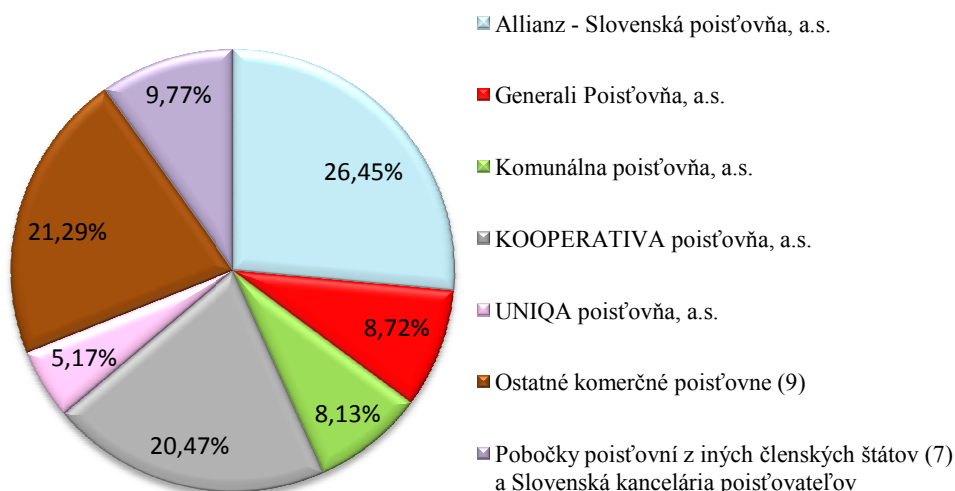
Pre zjednodušenie práce s komerčnými poisťovňami sme spravili v tabuľke č. 4 členenie komerčných poisťovní na životné poisťovne a univerzálne poisťovne. Z tabuľky vyplýva, že na Slovensku pôsobia vo veľkej prevahe univerzálne poisťovne, ktorých je

celkovo dvanásť. Životných poisťovní je na slovenskom poisťnom trhu trikrát menej tzn., že máme štyri komerčné poisťovne, ktoré sa výlučne venujú len životnému poisteniu.

Predpísané poisťné umožňuje komerčným poisťovňam príležitosť, ako objektívne merať svoje postavenie na poisťnom trhu t.j slúži aj ako prostriedok pre potreby komparácie medzi komerčnými poisťovňami. V grafe číslo 1. uvádzame podiel jednotlivých komerčných poisťovní na poisťnom trhu združených v Slovenskej asociácii poisťovní, v skratke SLASPO²³. Predpísané poisťné v grafe predstavuje **technické poisťné** v životnom poistení a neživotnom poistení.

Technické poisťné resp. **čisté zaslúžené poisťné** môžeme definovať ako cenu, ktorá bola dohodnutá v jednotlivých poisťných zmluvách bez ohľadu na spôsob ich finančného vykazovania. Zahŕňa predpis poisťného v hrubej výške za neživotné a životné poistenie, očistené o predpísané poisťné v hrubej výške postúpené na zaistovateľa a o zmenu technickej rezervy na poisťné budúcich období. Zjednodušene povedané ide o očistený výnos poisťovní resp. ich celkový zisk. Pre lepšiu prehľadnosť sme komerčné poisťovne, ktoré dosahovali podiel na trhu nižší ako 5 % združili spolu do jednej položky. Zostávajúcu položku tvorili pobočky komerčných poisťovní z iných členských štátov a Slovenská kancelária poisťovateľov v skratke SLASPO.

Graf č. 1 - Trhový podiel jednotlivých komerčných poisťovní k 31.12. 2015

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Slovenskej asociácie poisťovateľov. [online] [cit.2017.04.04.]. Dostupné na internete:< <https://www.slaspo.sk/13075>>

²³ SLASPO – záujmové združenie komerčných poisťovní

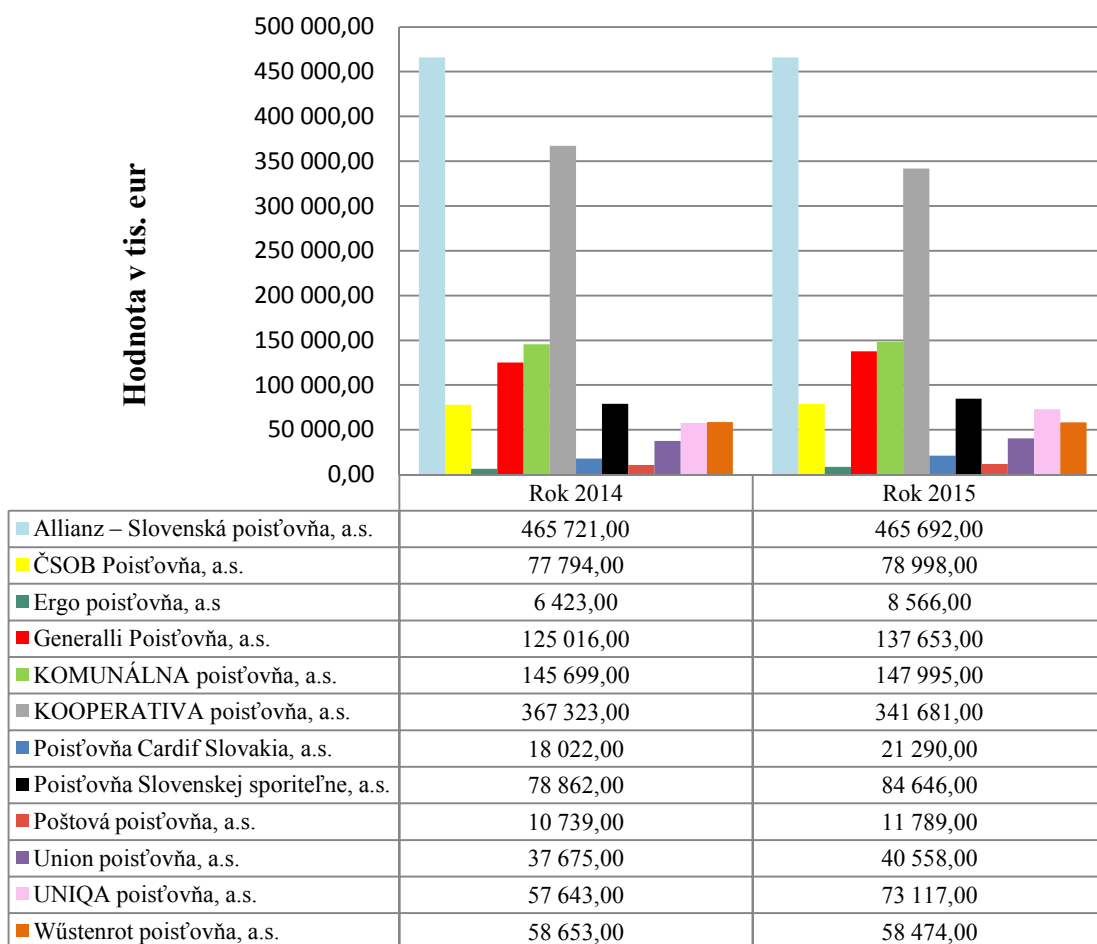
Z grafu môžeme vyčítať, že najsilnejšie postavenie na poistnom trhu dosahovala Allianz – Slovenská poisťovňa, a.s. s 26,45 % trhovým podielom. Táto poisťovňa je zároveň najsilnejšou univerzálnou poisťovňou v rámci celého slovenského poistného trhu. Za touto komerčnou poisťovňou nasledovala ďalšia univerzálna poisťovňa, konkrétne KOOOPERATIVA poisťovňa, a.s. ktorá mala trhovú podiel o šesť percent nižší t.j. 20,47 %. Približne rovnakým trhovým podielom sa na treťom mieste umiestnili ďalšie dve univerzálne poisťovne a to, Generali Poisťovňa, a.s. a Komunálna poisťovňa, a.s. Z našich skúmaných štyroch životných poisťovní sú členmi SLASPO len dve poisťovne (NN Životná poisťovňa, a.s. a Aegon životná poisťovňa, a.s.), a aj tie dosahujú podiel na slovenskom poistnom trhu nižší ako 2 %.

Keďže, nie všetky komerčné poisťovne, ktoré sme sa v rámci našej práce rozhodli analyzovať sú členmi SLASPO, tak pre korektné uvedenie informácií sme ukazovateľ **čisté zaslúžené poistné** „vyberali“ priamo z Výkazov vybraných údajov z individuálnych účtovných závierok podľa § 17a zákona o účtovníctve zostavených k 31.12.2015, presne definovaných ako Vybrané údaje z nákladov a výnosov, v členení za bežné účtovné obdobie a bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie.

Na nasledujúcich stranách praktickej časti diplomovej práce môžeme vidieť dva grafy, ktoré súvisia s čistým zaslúženým poistným. V grafe č. 2 sme zobrazili hodnotu čistého zaslúženého poistného v sledovaných rokoch 2014 a 2015 v komerčných poisťovniach resp. poisťovniach, ktoré vykonávali v týchto rokoch poisťovaciu činnosť ako univerzálne poisťovne. Hodnoty čistého zaslúženého poistného všetky komerčné poisťovne uvádzali v tisícoch eur. Ako môžeme vidieť z grafu č. 2, tak najvyššie hodnoty čistého zaslúženého poistného vykazovali dve komerčné poisťovne. Ich hodnoty čistého zaslúženého poistného prevyšovali hranicu 300 000 tisíc eur. K univerzálnej poisťovni s najvyššou hodnotou čistého zaslúženého poistného patrila suverénne Allianz – Slovenská poisťovňa, a.s. Za ňou nasledovala druhá najsilnejšia poisťovňa, a to KOOOPERATIVA poisťovňa, a.s. Aj keď obe zaznamenali pokles hodnoty čistého zaslúženého poistného v roku 2015 naproti roku 2014, tak aj tak patria medzi najsilnejších hráčov na poistnom trhu. Tieto univerzálne poisťovne nasledovala KOMUNÁLNA poisťovňa, a.s. a Generali Poisťovňa, a.s. Hodnoty čistého zaslúženého poistného v týchto dvoch univerzálnych poisťovniach presiahli rozhranie 120 000 tisíc eur. Osem univerzálnych poisťovní malo hodnoty čistého zaslúženého poistného menšie ako 100 000 tisíc eur, a to v oboch

pozorovaných rokoch. Najnižšie hodnoty čistého zaslúženého poistného vykazovala Ergo poisťovňa, a.s.

Graf č. 2 - Hodnota čistého zaslúženého poistného v univerzálnych poisťovniach v rokoch 2014 a 2015 (v tisícoch EUR)

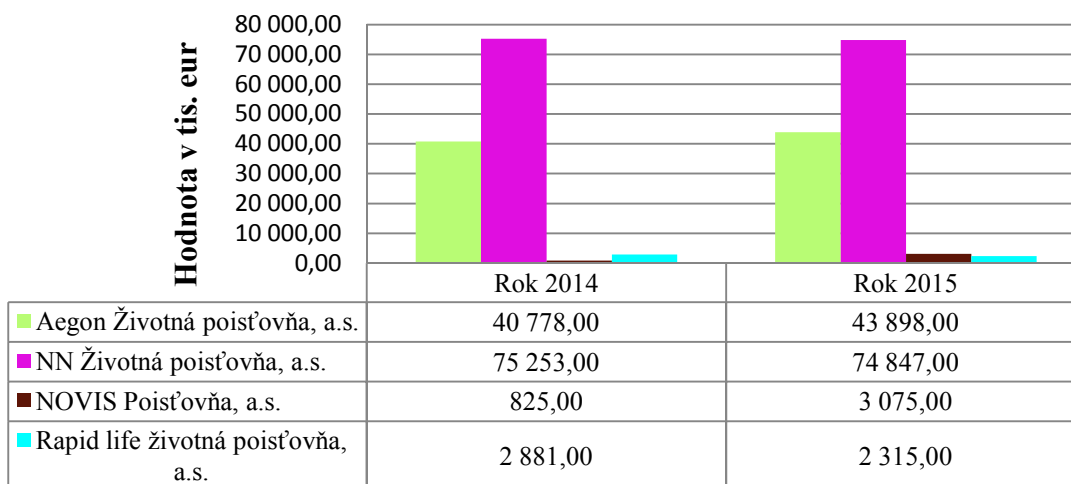

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov získaných z Výkazov vybraných údajov z individuálnych účtovných závierok podľa § 17a zákona o účtovníctve zostavených k 31.12.2015

V grafe č. 3 zobrazujeme hodnoty čistého zaslúženého poistného v sledovaných rokoch 2014 a 2015, ale v komerčných poisťovniach, ktoré v tomto období vykonávali svoju poisťovaciu činnosť ako životné poisťovne. Z analýzy grafu môžeme zhodnotiť, že NN Životná poisťovňa, a.s. dosahovala najvyššie hodnoty čistého zaslúženého poistného v oboch rokoch sledovania. Jej hodnoty presahovali hranicu 70 000 tisíc eur. NN Životnú poisťovňu preto považujeme za najsilnejšiu poisťovňu spomedzi štyroch analyzovaných životných poisťovní. Za ňou nasledovala Aegon Životná poisťovňa, ktorej hodnoty čistého zaslúženého poistného v oboch rokoch boli nad hranicou 40 000 tisíc eur. Zostali už len posledné dve životné poisťovne, ktorých hodnoty čistého zaslúženého poistného siahali

pod úroveň 10 000 tisíc eur. Najnižšiu hodnotu čistého zaslúženého poistného v roku 2015 vykazovala Rapid life životná poisťovňa, a.s.

Graf č. 3 - Hodnota čistého zaslúženého poistného v životných poisťovniach v rokoch 2014 a 2015 (v tisícoch EUR)

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov získaných z Výkazov vybraných údajov z individuálnych účtovných závierok podľa § 17a zákona o účtovníctve zostavených k 31.12.2015

Analýza týchto údajov nám umožnila zistiť koeficient a tempo rastu / poklesu čistého zaslúženého poistného v komerčných poisťovniach so sídlom na území Slovenskej republiky v sledovaných rokoch 2014 a 2015. Presné informácie o každoročnom zvyšovaní čistého zaslúženého poistného získame z ročného tempa rastu / poklesu, ktorý vypočítame z ročného koeficientu rastu.

Koeficient rastu/poklesu čistého zaslúženého poistného = $\frac{\text{čisté zaslúžené poistné v roku 2015}}{\text{čisté zaslúžené poistné v roku 2014}}$

Tempo rastu/poklesu čistého zaslúženého poistného = $\text{koeficient } R/P \times 100 - 100$

Ak sa pozrieme na nižšie uvádzanú tabuľku vidíme dynamiku rastu čistého zaslúženého poistného v komerčných poisťovniach Slovenskej republiky. Zo šestnástich analyzovaných komerčných poisťovní zaznamenávalo rast čistého zaslúženého poistného až jedenásť komerčných poisťovní, konkrétne deväť univerzálnych poisťovní a dve životné poisťovne. Tempo poklesu naopak zaznamenalo päť komerčných poisťovní, z toho tri univerzálne poisťovne – Allianz Slovenská poisťovňa, a.s.; KOOOPERATIVA poisťovňa, a.s.; Wüstenrot poisťovňa, a.s. a dve životné poisťovne NN Životná poisťovňa, a.s. a Rapid life Životná poisťovňa, a.s. Najnižší nárast resp. najväčší pokles čistého zaslúženého

poistného zaznamenala Rapid life Životná poisťovňa, a.s. V tejto životnej poisťovni bolo čisté zaslúžené poistné v roku 2015 nižšie 0,80 krát tzn. o 20 % menej ako v roku 2014. Nahliadli sme preto do ich výročnej správy za rok 2015 a zistili sme, že za príčinu poklesu považovali najmä nezáujem občanov po životnom poistení z dôvodu nízkych príjmov občanov. Práve občania s nižšími príjmami majú podľa nich tendenciu k rušeniu poistných zmlúv zo životného poistenia. Potenciálni klienti dávajú prednosť odloženiu uzavretia poistných zmlúv na životné poistenie na neskoršie obdobie, kedy budú mať určitú finančnú istotu. Ďalším negatívnym vplyvom bolo podľa Rapid Životnej poisťovne, a.s. aktuálne znenie Zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov, ktorým bola zrušená nezdaniteľná časť za poistné na životné poistenie. Atraktivite životného poistenia neprispievajú ani rozhodnutia Európskej komisie, resp. ďalšie jej úvahy o zásadných zásahoch do životného poistenia a diskriminácií využívania poistenej matematiky pri tvorbe poistných produktov. Najväčšie tempo rastu čistého zaslúženého poistného vykazovali štyri komerčné poisťovne. Medzi ne patrili tri univerzálne poisťovne a jedna životná poisťovňa. Na prvom mieste sa umiestnila NOVIS Poisťovňa, a.s., ktorá mala v roku 2015 čisté zaslúžené poistné vyššie až 3,73 krát ako v predchádzajúcom roku t.j. v roku 2014. Dôvodom takéhoto veľkého nárastu, o 273 % je fakt, že NOVIS Poisťovňa, a.s. patrí medzi najmladšie komerčné poisťovne pôsobiace na slovenskom poistnom trhu. Táto životná poisťovňa sa rýchlo prispôsobuje meniacim sa trhovým podmienkam a prináša neustále inovatívne poistné produkty, ktoré sú výnimočné v celoeurópskom meradle. Za touto komerčnou poisťovňou na druhom mieste s nárastom 33 % čistého zaslúženého poistného bola Ergo poisťovňa, a.s. Jej úspech spočíva najmä v poskytovaní širokej škály poistných a investičných produktov. Klienti vkladajú svoju dôveru do služieb, expertízy a finančnej istoty, ktorú Ergo poisťovňa, a.s. spolu so svojimi dcérskymi spoločnosťami poskytuje. Na treťom mieste sa umiestnila UNIQA poisťovňa, a.s., ktorej čisté zaslúžené poistné bolo v roku 2015 vyššie 1,27 krát t.j. o 27 % vyššie ako v predchádzajúcom roku. Poisťovňa Cardif Slovakia, a.s. so svojím 18 % nárastom čistého zaslúženého poistného sa ujala štvrtého miesta. Komerčné poisťovne, ktoré vykazovali rovnaký nárast čistého zaslúženého poistného, konkrétne v roku 2015 o 10 % viac ako v roku 2014, boli dve univerzálne poisťovne - Generalli Poisťovňa, a.s. a Poštová poisťovňa, a.s. Taktiež rovnaký nárast, ale vo výške 8 % zaznamenali dve komerčné poisťovne. Jednou z nich bola univerzálna poisťovňa Union poisťovňa, a.s. a druhou z nich bola Aegon Životná poisťovňa, a.s. Spoločný nárast čistého zaslúženého poistného vo výške len 2 % zaznamenali dve univerzálne poisťovne – ČSOB Poisťovňa, a.s. a KOMUNÁLNA poisťovňa, a.s.

Tabuľka č. 5 – Tempo rastu/poklesu čistého zaslúženého poistného v sledovaných rokoch 2014, 2015 v komerčných poisťovniach

Univerzálne poisťovne	r. 2015 (v tis. €)	r. 2014 (v tis. €)	Koeficient rastu/poklesu 2015 - 2014	Tempo rastu/poklesu 2015 - 2014
Allianz – Slovenská poisťovňa, a.s.	465 692	465 721	0,99	- 1
ČSOB Poisťovňa, a.s.	78 998	77 794	1,02	2
Ergo poisťovňa, a.s.	8 566	6 423	1,33	33
Generalli Poisťovňa, a.s.	137 653	125 016	1,10	10
KOMUNÁLNA poisťovňa, a.s.	147 995	145 699	1,02	2
KOOPERATIVA poisťovňa, a.s.	341 681	367 323	0,93	-7
Poisťovňa Cardif Slovakia, a.s.	21 290	18 022	1,18	18
Poisťovňa Slovenskej sporiteľne, a.s.	84 646	78 862	1,07	7
Poštová poisťovňa, a.s.	11 789	10 739	1,10	10
Union poisťovňa, a.s.	40 558	37 675	1,08	8
UNIQA poisťovňa, a.s.	73 117	57 643	1,27	27
Wüstenrot poisťovňa, a.s.	58 474	58 653	0,99	-1
Životné poisťovne	r. 2015 (v tis. €)	r. 2014 (v tis. €)	Koeficient rastu/poklesu 2015 - 2014	Tempo rastu/poklesu 2015 - 2014
Aegon Životná poisťovňa, a.s.	43 898	40 778	1,08	8
NN Životná poisťovňa, a.s.	74 847	75 253	0,99	-1
NOVIS Poisťovňa, a.s.	3 075	825	3,73	273
Rapid life Životná poisťovňa, a.s.	2 315	2 881	0,80	-20

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov získaných z Výkazov vybraných údajov z individuálnych účtovných závierok podľa § 17a zákona o účtovníctve zostavených k 31.12.2015

3. 2 Vykazovanie zaslúženého poistného a čistého zaslúženého poistného vo výkaze ziskov a strát komerčných poisťovní

Zaslúžené poistné a čisté zaslúžené poistné je vykazované vo výkaze komplexného výsledku respektíve vo výkaze ziskov a strát, ktorý tvorí povinnú súčasť účtovnej závierky komerčnej poisťovne. Pri porovnávaní jednotlivých výkazov ziskov a strát 16 komerčných poisťovní môžeme vidieť diferencie v názvoch samotných výkazov ziskov a strát, v počte a názvoch prezentovaných položiek čistého zaslúženého poistného a nakoniec aj v spôsobe jeho výpočtu v porovnaní so vzorom odporúčaným opatrením č. 4/2008 Národnej banky Slovenska, ktorý aj uvádzame v diplomovej práci v prílohe č. 1. Príčinou je skutočnosť, že vzor výkazu NBS stanovuje všetky prípustné položky, ktoré sa môžu vo výkaze ziskov a strát komerčných poisťovní pri ich výkone činnosti vyskytnúť. Avšak všetkých 16 komerčných poisťovní vykazuje len tie položky, ktoré im počas účtovného obdobia naozaj vznikli. V nasledujúcich ukázkach sú zobrazené spôsoby prezentácie resp.

názvy položiek, z ktorých sa skladá výpočet zaslúženého a čistého zaslúženého poistného v jednotlivých komerčných poisťovniach. Všetky údaje sú priamym zobrazením technických výnosov, ktoré vykazujú komerčné poisťovne vo svojom výkaze ziskov a strát, ktorý sme prevzali z účtovných závierok daných komerčných poisťovní zostavených k 31.12.2015.

Výkazy ziskov a strát univerzálnych poisťovní

Allianz – Slovenská poisťovňa, a.s. – Výkaz ziskov a strát	Suma
Zaslúžené poistné (po zohľadnení zaistenia)	=
Zaslúžené poistné	=
Predpísané poistné v hrubej výške	+
Zmena stavu technickej rezervy na poistné budúcich období	+/-
Zaslúžené poistné postúpené zaistovateľom	(=)
Predpísané poistné v hrubej výške postúpené zaistovateľom	-
Podiel zaistovateľov na tvorbe a použití technickej rezervy na poistné budúcich období	- (+/-)

Zdroj: účtovná závierka Allianz – Slovenská poisťovňa, a.s.

ČSOB Poisťovňa, a.s. – Výkaz ziskov a strát a iného komplexného výsledku	Suma
Predpis poistného	+
Poistné postúpené zaistovateľom	-
Čisté zaslúžené poistné	=

Zdroj: účtovná závierka ČSOB Poisťovňa, a.s.

Ergo poisťovňa, a.s. – Výkaz komplexného výsledku	Suma
Hrubé predpísané poistné	+
Zmena v brutto rezerve na poistné budúcich období	+/-
Hrubé zaslúžené poistné	=
Predpísané poistné postúpené zaistovateľom	-
Podiel zaistovateľa na zmene rezervy na poistné budúcich období	-(+/-)
Podiel zaistovateľa na zaslúženom poistnom	(=)
Zaslúžené poistné, očistené	=

Zdroj: účtovná závierka Ergo poisťovňa, a.s.

Generalli Poisťovňa, a.s. – Individuálny výkaz ziskov a strát	Suma
Hrubé zaslúžené poistné	+
Zaslúžené poistné postúpené zaistovateľom	-
Čisté zaslúžené poistné	=

Zdroj: účtovná závierka Generalli Poisťovňa, a.s.

KOMUNÁLNA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group – Výkaz komplexných ziskov a strát	Suma
Zaslúžené poistné	+
Zaslúžené poistné postúpené zaistovateľom	-
Čisté zaslúžené poistné	=

Zdroj: účtovná závierka KOMUNÁLNA poisťovňa, a.s.

KOOPERATIVA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group – Individuálny výkaz komplexných ziskov a strát	Suma
Zaslúžené poistné	+

Zaslúžené poistné postúpené zaistovateľom	-
Čisté zaslúžené poistné	=

Zdroj: účtovná závierka KOOOPERATIVA poisťovňa, a.s.

Poisťovňa Cardif Slovakia, a.s. – Výkaz komplexného výsledku	Suma
Zaslúžené poistné	+
Zaslúžené poistné postúpené zaistovateľom	-
Čisté zaslúžené poistné	=

Zdroj: účtovná závierka Poisťovňa Cardif Slovakia, a.s.

Poisťovňa Slovenskej sporiteľne, a.s. Vienna Insurance Group – Výkaz súhrnných ziskov a strát	Suma
Hrubé predpísané poistné	+
Zmena stavu rezervy na poistné budúcich období	+/-
Hrubé zaslúžené poistné	=
Podiel zaistovateľa na zaslúženom poistnom	-
Čisté zaslúžené poistné	=

Zdroj: účtovná závierka Poisťovňa Slovenskej sporiteľne, a.s.

Poštová poisťovňa, a.s. – Výkaz ziskov a strát	Suma
Hrubé predpísané poistné	+
Zmena stavu v brutto rezerve na poistné budúcich období	+/-
Hrubé zaslúžené poistné	=
Predpísané poistné postúpené zaistovateľom	-
Podiel zaistovateľa na zmene stavu rezervy na poistné budúcich období	-(+/-)
Zaslúžené poistné, očistené	=

Zdroj: účtovná závierka Poštová poisťovňa, a.s.

Union poisťovňa, a.s. – Výkaz ziskov a strát a ostatných súhrnných ziskov alebo strát	Suma
Zaslúžené poistné	+
Zaslúžené poistné postúpené zaistovateľom	-
Čisté zaslúžené poistné	=

Zdroj: účtovná závierka Union poisťovňa, a.s.

UNIQA poisťovňa, a.s. – Výkaz ziskov a strát a ostatných súhrnných ziskov a strát	Suma
Predpísané poistné	+
Zmena stavu rezervy na poistné budúcich období	+/-
Hrubé zaslúžené poistné	=
Predpísané poistné postúpené zaistovateľom	-
Zmena stavu rezervy na poistné budúcich období postúpená zaistovateľom	-(+/-)
<i>Zaslúžené poistné postúpené zaistovateľom</i>	(=)
Zaslúžené poistné, netto	=

Zdroj: účtovná závierka UNIQA poisťovňa, a.s.

Wüstenrot poisťovňa, a.s. – Výkaz ziskov a strát a výkaz o komplexnom výsledku	Suma
Predpísané poistné v hrubej výške	+
Zmena rezervy na poistné budúcich období	-
Výnosy z poistného v hrubej výške	=
Poistné postúpené zaistovateľom	-
Podiel zaistovateľa na zmene stavu rezervy na poistné budúcich období	-(+/-)
Výnosy z poistného v čistej výške	=

Zdroj: účtovná závierka Wüstenrot poisťovňa, a.s.

Výkazy ziskov a strát v životných poisťovniach

Aegon Životná poisťovňa, a.s. – Individuálny výkaz ziskov a strát a ostatného komplexného výsledku	Suma
Hrubé predpísané poistné	+
Poistné postúpené na zaistovateľom	-
Čisté predpísané poistné	=

Zdroj: účtovná závierka Aegon Životná poisťovňa, a.s.

NN Životná poisťovňa, a.s. – Výkaz ziskov a strát	Suma
Hrubé predpísané poistné	+
Zmena v brutto rezerve na poistné budúcich období	+/-
Hrubé zaslúžené poistné	=
Predpísané poistné postúpené zaistovateľom	-
Čisté zaslúžené poistné	=

Zdroj: účtovná závierka NN Životná poisťovňa, a.s.

NOVIS Poisťovňa, a.s. – Výkaz ziskov a strát a ostatných súhrnných ziskov alebo strát	Suma
Predpísané poistné	+
Podiel zaistovateľa na poistnom	-
Predpísané poistné po zaistení	=

Zdroj: účtovná závierka NOVIS Poisťovňa, a.s.

Rapid life Životná poisťovňa, a.s. – Výkaz ziskov a strát	Suma
Predpísané poistné	+
Podiel zaistovateľa na predpísanom poistnom	-
Predpísané poistné po zaistení	=

Zdroj: účtovná závierka poisťovne Rapid Life životná poisťovňa, a.s.

1. Diferencie v názvoch výkazov ziskov a strát, v ktorých sa prezentuje čisté zaslúžené poistné

Komerčné poisťovne svoje výkazy zostavujú podľa IFRS. Podľa štandardu IAS 1 – *Prezentácia účtovnej závierky*, prezentujú účtovné jednotky výnosy a náklady za bežné účtovné obdobie vo výkaze ziskov a strát a ostatných súčastí komplexného výsledku. Avšak účtovná jednotka, v našom prípade komerčné poisťovne, si môžu zvoliť, či ich výkazy sa budú skladať z jednej alebo dvoch častí. Tieto časti prezentujú spolu, pričom časť zisky a straty sú na prvom mieste a hneď za nimi nasleduje časť týkajúca sa iných súčastí komplexného výsledku. Pri analýze 16 komerčných poisťovní sme zistili, že iba dve komerčné poisťovne prezentujú výnosy a náklady v dvoch samostatných častiach. Išlo o poisťovňu NN Životná poisťovňa, a.s. a Poštovú poisťovňu, a.s. Pri skúmaní sme sa však zamerali na ten výkaz ziskov a strát, resp. jeho názov, v ktorom je vykazované čisté zaslúžené poistné. Ako môžeme vidieť z tabuľky č. 6, tak komerčné poisťovne využívajú až 11 názvov na pomenovanie svojich výkazov ziskov a strát. Tých šesť názvov, ktoré sú

podfarbené šedou farbou, tak tým sme zvýraznili, že ich výkazy ziskov a strát sa skladajú len z jedného názvu. Takéto pomenovanie svojich výkazov ziskov a strát zvolilo osem univerzálnych poisťovní a dve životné poisťovne. Zvyšných päť názvov výkazu ziskov a strát sa skladá z dvoch názvov tzn. najviac sa približuje vzoru názvu, ktorý predpisuje štandard IAS 1. Takto prezentovali svoje výkazy ziskov a strát štyri univerzálne poisťovne a dve životné poisťovne.

Tabuľka č. 6 – Zosumarizovanie používaných názvov výkazov ziskov a strát komerčných poisťovní

Názov komerčnej poisťovne	Názov Výkazu zisku a strát, v ktorom bolo vykazované čisté zaslúžené poistné
Allianz – Slovenská poisťovňa, a.s.	Výkaz ziskov a strát
Poštová poisťovňa, a.s.	
NN Životná poisťovňa, a.s.	
Rapid life životná poisťovňa, a.s.	
Ergo poisťovňa, a.s.	Výkaz komplexného výsledku
Poisťovňa Cardif Slovakia, a.s.	
KOMUNÁLNA poisťovňa, a.s.	Výkaz komplexných ziskov a strát
Poisťovňa Slovenskej sporiteľne, a.s.	Výkaz súhrnných ziskov a strát
Generalli Poisťovňa, a.s.	Individuálny výkaz ziskov a strát
KOOPERATIVA poisťovňa, a.s.	Individuálny výkaz komplexných ziskov a strát
Aegon Životná poisťovňa, a.s.	Individuálny výkaz ziskov a strát a ostatného komplexného výsledku
ČSOB Poisťovňa, a.s.	Výkaz ziskov a strát a iného komplexného výsledku
Union poisťovňa, a.s.	Výkaz ziskov a strát a ostatných súhrnných ziskov <u>alebo</u> strát
NOVIS Poisťovňa, a.s.	
UNIQA poisťovňa, a.s.	Výkaz ziskov a strát a ostatných súhrnných ziskov <u>a</u> strát
Wüstenrot poisťovňa, a.s.	Výkaz ziskov a strát a výkaz o komplexnom výsledku

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov získaných z účtovných závierok daných poisťovní za rok 2015
 • životné poisťovne

2. Diferencie v názvoch jednotlivých položiek, z ktorých sa skladá čisté zaslúžené poistné

Zhrnutím daných údajov prichádzame k tomu, že komerčné poisťovne pomenúvajú rôzne jednotlivé položky výpočtu čistého zaslúženého poistného. V príkladoch sa

stretávame s tým, že komerčné poisťovne ako prvé vykazujú predpísané poistné, hrubé predpísané poistné, poistné predpísané v hrubej výške, zaslúžené poistné a hrubé zaslúžené poistné. Rozdiel medzi týmito názvami je markantný avšak po ich obsahovej stránke sú si totožné. V skratke si uvedieme pár vzorov, ako odlišne komerčné poisťovne vo svojich poznámkach definujú tieto pojmy. Snažili sme sa vybrať také komerčné poisťovne, ktoré medzi sebou nemajú rovnaké auditorské spoločnosti.

Predpísané poistné alebo predpis poistného – vykázané v **štyroch** komerčných poisťovniach (Rapid life Životná poisťovňa, a.s.; NOVIS Poisťovňa, a.s.; UNIQA Poisťovňa, a.s.; ČSOB Poisťovňa, a.s.). V prípade poisťovni ČSOB predpis poistného zahŕňa všetky čiastky splatné podľa poistných zmlúv počas účtovného obdobia, nezávisle na skutočnosti, či sa tieto čiastky vzťahujú celé alebo len z časti k budúcim účtovným obdobiam. Položka predpis poistného sa skladá zo súčtu poistného za životné a neživotné poistenie korigovaná o zmenu stavu technickej rezervy na poistné budúcich období a neukončené riziká.

Hrubé predpísané poistné – vykázané v **piatich** komerčných poisťovniach (Aegon Životná poisťovňa a.s.; Poisťovňa Slovenskej sporiteľne, a.s.; Poštová poisťovňa, a.s.; Ergo Poisťovňa, a.s.; NN Životná poisťovňa, a.s.). Hrubým predpísaným poistným v Aegon Životnej poisťovni je súčet všetkých jednotlivých predpísaných poistných, ktoré vznikli v danom účtovnom období. Tú časť hrubého predpísaného poistného, ktorá patrí do nasledujúceho účtovného obdobia spoločnosť časovo rozlišuje prostredníctvom rezervy na poistné budúcich období. Vzhľadom na charakter produktov spoločnosti hrubé predpísané poistné sa znižuje o nezaplatené poistné.

Poistné predpísané v hrubej výške – vykázané v **dvoch** komerčných poisťovniach (Wüstenrot Poisťovňa, a.s. a Allianz Poisťovňa, a.s.). Keďže obe komerčné poisťovne audituje spoločnosť KPMG Slovensko spol. s r.o., tak sme si vybrali v našom poradí prvú poisťovňu, ktorou je Wüstenrot Poisťovňa, a.s., v ktorej hrubé predpísané poistné sa účtuje v súlade s podmienkami platných poistných zmlúv v okamihu jeho splatnosti vo výške neobmedzeného právneho nároku bez ohľadu na to, či sa poistné vzťahuje úplne alebo čiastočne k budúcim účtovným obdobiam. V prípade poistných zmlúv, kedy je poistné platené splátkovo, je zaúčtované v okamihu príslušnej splátky. Hrubé predpísané poistné sa účtuje znížené o bonusy a zľavy dojednané pri uzatvorení poistnej zmluvy. Zľavy poskytované následne (napr. za bezškodový priebeh) sa účtujú na vrub nákladov, pri vykazovaní však rovnako znižujú sumy hrubého predpísaného poistného.

Zaslúžené poistné a hrubé zaslúžené poistné – vykazované v piatich komerčných poisťovniach (KOOPERATIVA Poisťovňa, a.s.; KOMUNÁLNA Poisťovňa, a.s.; Union Poisťovňa, a.s.; Generali Poisťovňa, a.s.; Poisťovňa Cardif Slovakia, a.s.). Hrubé predpísané poistné v Poisťovni Cardif Slovakia, a.s. obsahuje všetky sumy poistné splatného počas účtovného obdobia z titulu uzavretých poistných zmlúv, bez ohľadu na to, či sa tieto sumy vzťahujú celkom alebo len časťou k budúcim účtovným obdobiam. Hrubé predpísané poistné obsahuje hrubé predpísané poistné z priameho poistenia, po odpočítaní rezervy na poistné budúcich období. Poistné sa účtuje ako zaslúžené na proporčnej báze, počas trvania zmluvy, použitím rezervy na poistné budúcich období.

3. Diferencie v názve samotného výsledku výpočtu čistého zaslúženého poistného

Komerčné poisťovne jednak rozdielne pomenúvajú zložky výpočtu čistého zaslúženého poistného, ale predovšetkým aj jeho **samotný výsledok**. V tabuľke č. 9 sme zosumarizovali ako jednotlivé komerčné poisťovne prezentujú čisté zaslúžené poistné resp. výnos, ktorý poisťovniam vzniká po odčítaní zmeny stavu rezervy na poistné budúcich období, podielu zaistovateľa na predpísanom poistnom a podielu zaistovateľa na zmene stavu technickej rezervy na poistné budúcich období. Zamerali sme sa na to, či názov čisté zaslúžené poistné, ktorý je predpísaný Národnou bankou Slovenska ako názov položky, ktorá má byť vyčíslená vo výkaze ziskov a strát komerčných poisťovní, dané komerčné poisťovne aj skutočne dodržiavajú. Z porovnania výkazov ziskov a strát jednotlivých komerčných poisťovní sme skonštatovali, že komerčné poisťovne používajú **päť** názvov pri prezentácii čistého zaslúženého poistného.

Tabuľka č. 7 – Zosumarizovanie používaných názvov výsledku čistého zaslúženého poistného

Názov komerčnej poisťovne	Názov vykazovania čistého zaslúženého poistného
KOOPERATIVA poisťovňa, a.s.	Čisté zaslúžené poistné
KOMUNÁLNA poisťovňa, a.s.	
Poisťovňa Slovenskej sporiteľne, a.s.	
Union poisťovňa, a.s.	
Generalli Poisťovňa, a.s.	

ČSOB Poist'ovňa, a.s.	
NN Životná poist'ovňa, a.s.	
Poist'ovňa Cardif Slovakia, a.s.	
UNIQA poist'ovňa, a.s.	
Poštová poist'ovňa, a.s.	Zaslúžené poistné (po zohľadnení zaistenia), očistené, netto
Ergo poist'ovňa, a.s.	
Allianz – Slovenská poist'ovňa, a.s.	
NOVIS Poist'ovňa, a.s.	Predpísané poistné po zaistení
Rapid life životná poist'ovňa, a.s.	
Aegon Životná poist'ovňa, a.s.	Čisté predpísané poistné
Wüstenrot poist'ovňa, a.s.	Výnosy z poistného v čistej výške

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov získaných z účtovných závierok daných poist'ovní za rok 2015
• životné poist'ovne

Spomedzi 16 sledovaných komerčných poist'ovní prezentuje **čisté zaslúžené poistné** reálne aj pod týmto názvom 50 % poist'ovní, čiže presná polovica t.j. osem komerčných poist'ovní. Z toho je sedem univerzálnych poist'ovní a jedna životná poist'ovňa, konkrétne NN Životná poist'ovňa.

Druhým najčastejšie komerčnými poist'ovňami používaným názvom, ktorý zobrazuje čisté zaslúžené poistné je tzv. **zaslúžené poistné (po zohľadnení zaistenia), zaslúžené poistné netto alebo zaslúžené poistné očistené**. Tento názov je zaznamenaný len v univerzálnych poist'ovniach, konkrétne v štyroch univerzálnych poist'ovniach.

V poradí tretím názvom je **predpísané poistné po zaistení**, ktorý používajú iba dve komerčné poist'ovne a to životné poist'ovne.

Štvrtým názvom, ktorým vyjadruje čisté zaslúžené poistné len jedna komerčná poist'ovňa je **čisté predpísané poistné**. Aegon Životná poist'ovňa, a.s. je práve poist'ovňou, ktorá takto pomenúva čisté zaslúžené poistné.

Finálnym (piatym) názvom a zároveň aj najviac odlišným pomenovaním čistého zaslúženého poistného je vyjadrenie cez výnosy, a to konkrétne **výnosy z poistného v čistej výške**. Toto označenie je aplikované v jednej univerzálnej poist'ovni – Wüstenrot Poistovni, a.s.

Môžeme zhodnotiť, že na vyjadrenie ukazovateľa, ktorý charakterizuje aktivitu poist'ovní t.j. na vyjadrenie čistého zaslúženého poistného využili najviac názvov práve tie komerčné poist'ovne, ktoré poskytujú oba poistné druhy t.j. životné poistenie aj neživotné poistenie, teda univerzálne poist'ovne.

4. Diferencie v spôsobe výpočtu čistého zaslúženého poistného

V nasledujúcom texte sa budeme venovať tomu, aké spôsoby vyčíslovania čistého zaslúženého poistného komerčné poisťovne zvolili vo svojich výkazoch komplexného výsledku resp. výkazoch ziskov a strát. Určíme si, ktorý spôsob je najoptimálnejší pre používateľov informácií z účtovných závierok poisťovní.

1. spôsob – Zaslúžené poistné (po zohľadnení zaistenia)

Tento spôsob výpočtu sa vzťahuje k jednej univerzálnej poisťovni, ktorou je Allianz Poisťovňa, a.s. Poisťovňa vykazuje vo svojom výkaze ziskov a strát informácie o poistnom, tak aby bolo možné vypočítať a skontrolovať priamo z tohto výkazu čisté zaslúžené poistné, o ktorom poisťovne účtujú počas účtovného obdobia. Výpočet tohto ukazovateľa je teda nasledovný:

Zaslúžené poistné (po zohľadnení zaistenia) =

Zaslúžené poistné (Predpísané poistné v hrubej výške - zmena stavu rezervy na poistné budúcich období)

- Zaslúžené poistné postúpené zaisťovateľom (Predpísané poistné v hrubej výške postúpené zaisťovateľom – Podiel zaisťovateľov na tvorbe a použití technickej rezervy na poistné budúcich období)

Zdroj: vlastné spracovanie

Výkaz ziskov a strát (v tisícoch Eur)

Číslo	Názov	Pozn.	za obdobie končiace 31. decembra 2015	za obdobie končiace 31. decembra 2014
1.	Zaslúžené poistné (po zohľadnení zaistenia)		478 721	485 892
1a.	Zaslúžené poistné		540 992	525 883
1aa.	Predpísané poistné v hrubej výške	5.18.	544 177	528 909
1ab.	Zmena stavu technickej rezervy na poistné budúcich období	5.11.	-3 185	-3 046
1b.	Zaslúžené poistné postúpené zaisťovateľom		-64 271	-60 171
1ba.	Predpísané poistné v hrubej výške postúpené zaisťovateľom	5.18.	-65 159	-60 415
1bb.	Podiel zaisťovateľov na tvorbe a použití technickej rezervy na poistné budúcich období	5.11.	888	244

Zdroj: účtovná závierka spoločnosti Allianz – Slovenská poisťovňa, a.s.

Takto uvádzané zaslúžené poistné v účtovnej závierke umožňuje priamo vidieť informácie o čistom zaslúženom poistnom resp. zaslúženom poistnom (po zohľadnení

zaistenia). Čitatelia informácií si môžu priamo vypočítať sumu čistého zaslúženého poistného, pretože sumy, ktoré na to potrebujú sú na jednom mieste, ale iba vo výkaze ziskov a strát. V poznámkach má Allianz Poist'ovňa, a.s. tieto údaje rozdelené. Porovnaním tohto indikátora v prípade viacerých období za sebou možno presne pozorovať ako sa poistné vyvíja v oblastiach poistných zmlúv v jednotlivých obdobiach. Veľkú mieru pozornosti venuje Allianz Poist'ovňa, a.s. technickým rezervám, ktoré sú popísané až na dvanástich stranách poznámok. Technické rezervy, ktoré boli cedované na zaist'ovateľov sú v poznámkach účtovnej závierky prezentované v inom bode ako bol doteraz prezentovaný predpis poistného a podiel zaist'ovateľa na predpise poistnom. To považujeme pri vyčíslení čistého zaslúženého poistného za nevýhodu, avšak na druhej strane môžeme tvrdiť, že poist'ovňa sa snaží o čo najvernejšiu prezentáciu údajov, preto sa detailne zameriava na každú jednu položku, ktorá tvorí výpočet ukazovateľa čisté zaslúžené poistné.

2. spôsob – Zaslúžené poistné, netto, očistené

Ďalšou možnosťou určenia indikátora čisté zaslúžené poistné spočíva v rozpoznávaní jeho jednotlivých položiek, z ktorých sa skladá. Inak povedané, jeho výpočet sa skladá z čiastkových výpočtov. Takýmto spôsobom vykazuje čisté zaslúžené poistné vo svojom výkaze ziskov a strát šesť komerčných poist'ovní zo šestnástich.

Zaslúžené poistné, netto =

Hrubé zaslúžené poistné – zaslúžené poistné postúpené zaist'ovateľom

Predpísané poistné po zaistení =

Brutto – podiel zaist'ovateľa na predpísanom poistnom

Zmena stavu rezervy na poistné budúcich období po zaistení =

Brutto – podiel zaist'ovateľa na zmene stavu rezervy na poistné budúcich období

Zdroj: vlastné spracovanie

UNIQA poisťovňa, a.s.
Výkaz ziskov a strát a ostatných súhrnných ziskov a strát

<i>V tisícoch EUR</i>	Pozn.	2015	2014
Predpísané poistné	23	106 351	103 022
Zmena stavu rezervy na poistné budúcich období		(433)	(1 388)
Hrubé zaslúžené poistné		105 918	101 634
Predpísané poistné postúpené zaisťovateľom	23	(33 000)	(44 063)
Zmena stavu rezervy na poistné budúcich období postúpená zaisťovateľom	23	199	63
Zaslúžené poistné postúpené zaisťovateľom	23	(32 801)	(44 000)
Zaslúžené poistné, netto	23	73 117	57 634

Zdroj: účtovná závierka spoločnosti UNIQA poisťovňa, a.s.

NN Životná poisťovňa, a.s.
 Účtovná závierka zostavená v súlade s Medzinárodnými štandardmi finančného výkazníctva v znení prijatom EÚ za rok končiaci 31. decembra 2015

Výkaz ziskov a strát

Za rok končiaci 31. decembra

v tis. EUR

	Poznámka	2015	2014
Hrubé predpísané poistné	2.20	75 560	75 951
Zmena v brutto rezerve na poistné budúcich období		43	47
Hrubé zaslúžené poistné		75 603	75 998
Predpísané poistné postúpené zaisťovateľom	2.20	756	745
Čisté zaslúžené poistné		74 847	75 253

Zdroj: účtovná závierka spoločnosti NN Životná poisťovňa, a.s.

V tomto prípade sa v poznámkach v jednom bode uvádzajú všetky položky, ktoré sa týkajú čistého zaslúženého poistného. Vyššie uvedený spôsob predpokladá, že užívateľ dát z finančných výkazov si môže odvodiť vzťah medzi predpísaným poistným, podielom zaisťovateľa na predpísanom poistnom, zmene technickej rezervy na poistné budúcich období a podiele zaisťovateľa na zmene tejto rezervy. Očakáva sa, že čitateľ bude môcť správne interpretovať predložené údaje tak, aby sa zabránilo ich skresleniu zo strany účtovnej jednotky.

3. spôsob – Čisté zaslúžené poistné

Najľahšia metóda prezentácie výpočtu čistého zaslúženého poistného vo výkaze komplexného výsledku resp. vo výkaze ziskov a strát pozostáva z vykázania dvoch položiek a rozdielu medzi nimi. Tento spôsob využíva väčšina komerčných poisťovní, či už sú to univerzálne alebo životné poisťovne. Z celkových 16 komerčných poisťovní tento spôsob vykázania ukazovateľa čisté zaslúžené poistné aplikovalo až 9 z nich. V diplomovej práci ide o tabuľky, ktoré sú zelenej a červenej farby.

Čisté zaslúžené poistné =

Hrubé zaslúžené poistné – zaslúžené poistné postúpené na zaistovateľa

Zdroj: vlastné spracovanie

Generali Poisťovňa, a. s. 2
Individuálny výkaz ziskov a strát
(Všetky sumy sú v tisícoch EUR ak nie je inak uvedené)

	Pozn.	2015	2014
Hrubé zaslúžené poistné		191 629	172 418
Zaslúžené poistné postúpené zaistovateľom		-53 976	-47 402
Čisté zaslúžené poistné	18	137 653	125 016

Zdroj: účtovná závierka spoločnosti Generalli Poisťovňa, a.s.

Pri takýchto výkazoch ziskov a strát, kde nie je bližšie špecifikované z čoho sa skladá čisté zaslúžené poistné, musí užívateľ informácií dôkladnejšie sledovať údaje, ktoré vyplývajú z poznámok jednotlivých účtovných závierok. To znamená, že povinnosťou komerčných poisťovní je správne detekovať údaje o čistom zaslúženom poistnom t.j. z čoho sa skladá a ako sa počíta vo svojich poznámkach. V takomto prípade poznámky obsahujú informácie o hrubom predpísanom poistnom korigovanom o zmenu stavu technickej rezervy na nezaslúžené poistné, podiele zaistovateľa na zaslúženom poistnom a prípadne aj podiele zaistovateľa na zmenu stavu rezervy na nezaslúžené poistné.

Tabuľka č. 8 – Spôsob výpočtu čistého zaslúženého poistného vo výkaze komplexného výsledku resp. výkazu ziskov a strát komerčných poisťovní

Názov komerčnej poisťovne	Spôsob výpočtu čistého zaslúženého poistného vo výkaze komplexného výsledku resp. vo výkaze ziskov a strát
Allianz – Slovenská poisťovňa, a.s.	1. Spôsob
UNIQA poisťovňa, a.s.	2. Spôsob
Poisťovňa Slovenskej sporiteľne, a.s.	
Ergo poisťovňa, a.s.	
Poštová poisťovňa, a.s.	
Wüstenrot poisťovňa, a.s.	
NN Životná poisťovňa, a.s.	
Rapid life životná poisťovňa, a.s.	3. spôsob
Union poisťovňa, a.s.	
KOOPERATIVA poisťovňa, a.s.	
KOMUNÁLNA poisťovňa, a.s.	
NOVIS Poisťovňa, a.s.	
Aegon Životná poisťovňa, a.s.	
Generalli Poisťovňa, a.s.	
ČSOB Poisťovňa, a.s.	
Poisťovňa Cardif Slovakia, a.s.	

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov získaných z účtovných závierok daných poisťovní za rok 2015
 • životné poisťovne

Vo vyššie uvádzanej tabuľke sme vykonali porovnanie zamerané na spôsob výpočtu čistého zaslúženého poistného v jednotlivých komerčných poisťovniach. Dospeli sme k výsledku, že len jedna komerčná poisťovňa vykazuje čisté zaslúžené poistné prvým spôsobom výpočtu. Komerčnou poisťovňou je univerzálna poisťovňa Allianz – Slovenská poisťovňa, a.s. Tento spôsob výpočtu by sme mohli označiť aj za najviac prácný. Druhým najčastejším používaným spôsobom výpočtu ukazovateľa čisté zaslúžené poistné bol spôsob číslo 2, kedy celkový výpočet čistého zaslúženého poistného sa skladal z jednotlivých čiastkových výpočtov. Takto vyčíslovalo indikátor čistého zaslúženého poistného päť univerzálnych poisťovní a len jedna životná poisťovňa. Najvyšší počet komerčných poisťovní prezentuje ukazovateľ čisté zaslúžené poistné tretím spôsobom, ktorý je zároveň označovaný aj ako najjednoduchší spôsob výpočtu čistého zaslúženého poistného. Uvedeným spôsobom vypočítava čisté zaslúžené poistné deväť komerčných poisťovní, z toho šesť univerzálnych poisťovní a tri životné poisťovne. Môžeme teda tvrdiť, že

komerčné poisťovne si chcú taktiež ako aj iné podnikateľské subjekty svoju prácu s účtovnými závierkami sprehľadniť. Aj keď sa tento spôsob môže javiť ako najjednoduchší tzv. „neupravený“, v závere môže prinášať lepšie výsledky, čitateľnosť a predovšetkým kvalitnejšiu informovanosť ako predchádzajúce dva spôsoby vyčíslovania čistého zaslúženého poistného.

4. Diskusia

Pri analyzovaní vykazovania čistého zaslúženého poistného v komerčných poisťovniach so sídlom na území Slovenskej republiky sme zistili, že existujú určité rozdiely medzi jednotlivými komerčnými poisťovňami. V kapitole 3 Výsledky práce sme vydedukovali štyri diferencie, v ktorých sa komerčné poisťovne pri vykazovaní resp. prezentácii svojich očistených výnosov odlišujú.

V rámci nášho ďalšieho preskúmania vykazovania čistého zaslúženého poistného sme zisťovali čo môže byť následkom vzniknutých diferencií. Dospeli sme k tvrdeniu, že ak komerčné poisťovne majú rovnaké audítorské spoločnosti resp. ich účtovné závierky, overujú tie isté audítorské spoločnosti, tak komerčné poisťovne uplatňujú rovnaké spôsoby alebo podobné znaky vykazovania čistého zaslúženého poistného vo svojich výkazoch ziskoch a strát a v poznámkach účtovných závierok.

Dôsledkom toho, sme sa rozhodli v nasledujúcom texte zobrazit' vplyv jednotlivých audítorských spoločností na vykazovanie a následnú prezentáciu čistého zaslúženého poistného v účtovných výkazoch daných 16 komerčných poisťovní. Pri posudzovaní vplyvu sme sa zamerali na dva najväčšie rozdiely, ktoré vznikali pri uvedených čistého zaslúženého poistného v účtovných výkazoch komerčných poisťovní. Boli to diferencie v názve samotného výsledku výpočtu čistého zaslúženého poistného a diferencie v spôsobe výpočtu čistého zaslúženého poistného (v predchádzajúcej kapitole označené ako tretia a štvrtá diferencia). Skonštatovali sme, že audit účtovných závierok 16 komerčných poisťovní vykonáva päť audítorských spoločností. K trom najviac poisťovňami využívanými audítorskými spoločnosťami patria hráči tzv. „veľkej štvorky“ a to PricewaterhouseCoopers Slovensko, s.r.o.; KPMG Slovensko spol. s r.o. a Ernst & Young Slovakia, spol. s r.o. Posledné dve audítorské spoločnosti sú Mazars Slovensko, s.r.o. a INTERAUDIT Group, s.r.o. V tabuľke č. 9 môžeme vidieť konkrétne audítorské spoločnosti vykonávajúce audit účtovných závierok jednotlivým komerčným poisťovniam. Ďalej sa z tabuľky dočítame, že audítorská firma PricewaterhouseCoopers Slovensko, s.r.o., (v skratke „PWC“) vykonáva audit účtovných závierok až u siedmych komerčných poisťovní. Za ňou hneď nasleduje firma KPMG Slovensko spol. s r.o., (v skratke „KPMG“) s počtom štyroch komerčných poisťovní. Spoločnosť Ernst & Young Slovakia, spol. s r.o., (v skratke „EY“) audituje tri komerčné poisťovne. Audítorským spoločnostiam

Mazars a INTERAUDIT Group pripadá overiť účtovné závierky už len dvom komerčným poisťovňami.

Tabuľka č. 9 – Rozdelenie slovenských komerčných poisťovní a ich audítorských spoločností

Názov komerčnej poisťovne	Životná poisťovňa	Univerzálna poisťovňa	Auditujúca spoločnosť
Rapid life životná poisťovňa, a.s.	X		INTERAUDIT Group, s.r.o.
Aegon Životná poisťovňa, a.s.	X		PricewaterhouseCoopers Slovensko, s.r.o.
KOOPERATIVA poisťovňa, a.s.		X	
KOMUNÁLNA poisťovňa, a.s.		X	
Poisťovňa Slovenskej sporiteľne, a.s.		X	
NOVIS Poisťovňa, a.s.	X		
UNIQA poisťovňa, a.s.		X	
Union poisťovňa, a.s.		X	
Poštová poisťovňa, a.s.		X	
Wüstenrot poisťovňa, a.s.		X	KPMG Slovensko spol. s r.o.
Ergo poisťovňa, a.s.		X	
Allianz – Slovenská poisťovňa, a.s.		X	
ČSOB Poisťovňa, a.s.		X	
Generalli Poisťovňa, a.s.		X	Ernst & Young Slovakia, spol. s r.o.
NN Životná poisťovňa, a.s.	X		
Poisťovňa Cardif Slovakia, a.s.		X	Mazars Slovensko, s.r.o.

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov získaných z účtovných závierok daných poisťovní za rok 2015

1. Diferencie v názve samotného výsledku výpočtu čistého zaslúženého poistného

V tabuľke č. 10 je uvádzané, že najčastejšie používaným názvom pre vykázanie čistého zaslúženého poistného je aj skutočne názov, ktorý je predpísaný NBS t.j. čisté zaslúžené poistné. Čo sa týka audítorských spoločností tak názov čisté zaslúžené poistné sa vyskytoval až pri 8 komerčných poisťovniach, ktorým audit účtovných závierok vykonávali 3 rôzne audítorské spoločnosti. Medzi týmito komerčnými poisťovňami sa nachádzala len 1 životná poisťovňa. Druhým najvyskytovaným názvom bolo zaslúžené

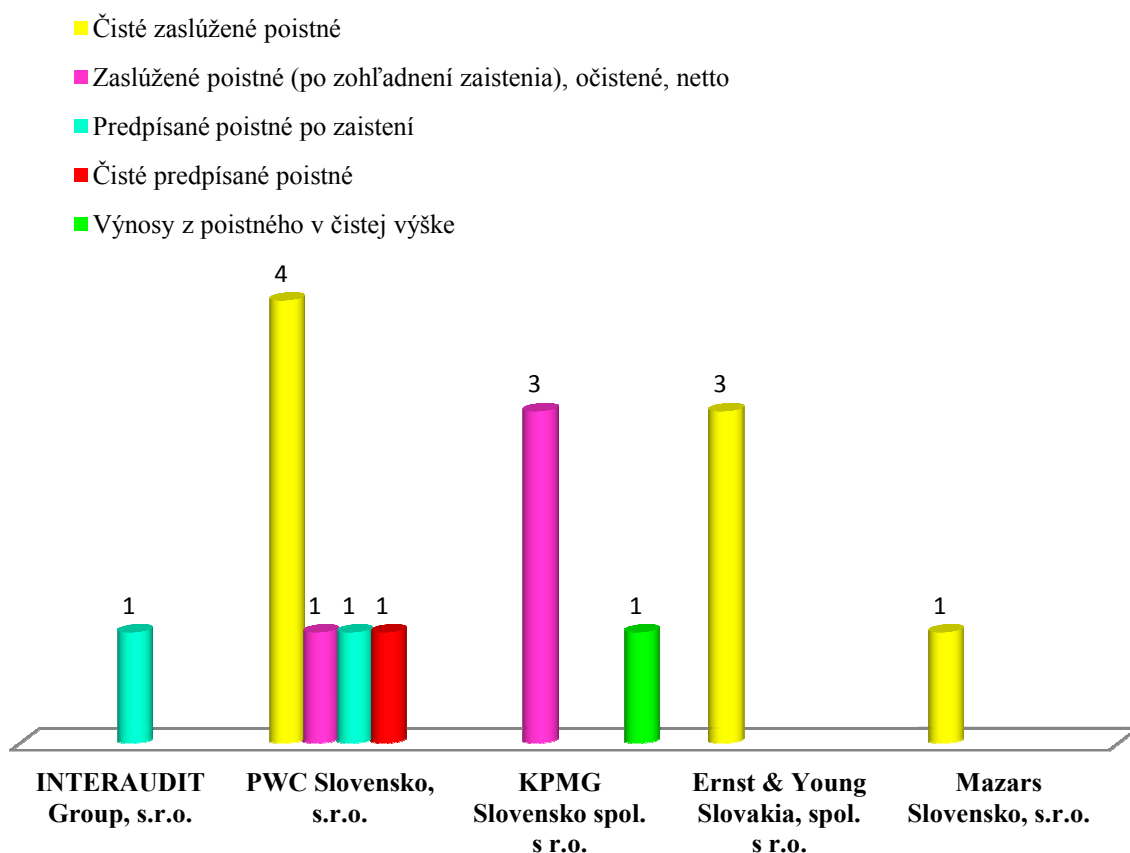
poistné (po zohľadnení zaistenia), očistené, netto, ktoré sa nachádzalo v účtovných závierkach univerzálnych poisťovní, ktorých správnosť overovali 2 rôzne audítorské spoločnosti. Tretí názov ukazovateľa čisté zaslúžené poistné sa vyskytoval len v životných poisťovniach, ktoré boli klientmi 2 rôznych audítorských spoločností. Posledné dve pomenovania čistého zaslúženého poistného vykázala jedna životná poisťovňa, ktorá mala zmluvný vzťah s audítorskou spoločnosťou PWC. Najodlišnejší názov pre čisté zaslúžené poistné vykázala Wüstenrot poisťovňa, a.s., ktorej audit účtovnej závierky vykonala spoločnosť KPMG. Podiely audítorských spoločností na vykazovaní rozličného názvu pre indikátor čisté zaslúžené poistné zobrazujeme v grafe č. 4. Čísla uvádzané v grafe, znázorňujú počet komerčných poisťovní, ktorým dané audítorské spoločnosti vykonávali audit účtovných závierok.

Tabuľka č. 10 – Zosumarizovanie spoločných znakov vykazovania čistého zaslúženého poistného

Názov vykazovania čistého zaslúženého poistného	Auditujúca spoločnosť				
	<i>INTERAUDIT Group, s.r.o.</i>	<i>PWC Slovensko, s.r.o.</i>	<i>KPMG Slovensko spol. s r.o.</i>	<i>Ernst & Young Slovakia, spol. s r.o.</i>	<i>Mazars Slovensko, s.r.o.</i>
Čisté zaslúžené poistné		KOOPERATI VA poisťovňa, a.s. KOMUNÁLNA poisťovňa, a.s. Poisťovňa slovenskej sporiteľne , a.s. Union poisťovňa, a.s.		ČSOB Poisťovňa, a.s.; Generalli Poisťovňa, a.s.; NN Životná poisťovňa, a.s.	Poisťovňa Cardif Slovakia, a.s.
Zaslúžené poistné (po zohľadnení zaistenia), očistené, netto		UNIQA poisťovňa, a.s.	Poštová poisťovňa, a.s.; Ergo poisťovňa, a.s.; Allianz – Slovenská poisťovňa, a.s.		
Predpísané poistné po zaistení	Rapid life životná poisťovňa, a.s.	NOVIS Poisťovňa, a.s.			
Čisté predpísané poistné		Aegon Životná poisťovňa, a.s.			
Výnosy z poistného v čistej výške			Wüstenrot poisťovňa, a.s.		

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov získaných z účtovných závierok daných poisťovní za rok 2015
• životné poisťovne

Graf č. 4 - Podiel jednotlivých audítorských spoločností na vykazovaní rozličného názvu čistého zaslúženého poistného v komerčných poisťovniach

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov získaných z účtovných závierok daných poisťovní za rok 2015

Môžeme zhodnotiť, že na vyjadrenie indikátora, ktorý charakterizuje aktivitu poisťovní t.j. na vyjadrenie čistého zaslúženého poistného využili najviac názvov práve tie komerčné poisťovne, ktorých účtovné závierky overuje audítorská spoločnosť PWC. Za ňou nasledovala audítorská firma KPMG, ktorej klientské poisťovne mali dva rozličné názvy vykazovania čistého zaslúženého poistného. Ostatné komerčné poisťovne, ktorými audítormi sú INTERAUDIT Group, EY a Mazars pri realizácii výkazu ziskov a strát prezentovali čisté zaslúžené poistné vždy pod jedným názvom.

2. Diferencie v spôsobe výpočtu čistého zaslúženého poistného

V tabuľke č. 11 vidíme, že iba Allianz – Slovenská poisťovňa, a.s. využila na výpočet čistého zaslúženého poistného spôsob č. 1. Táto komerčná poisťovňa je klientom KPMG audítorskej spoločnosti. 2. spôsob výpočtu sa uplatnil v komerčných poisťovniach, ktoré boli auditované 3 audítorskými firmami. Komerčné poisťovne, ktoré pri vyčísľovaní čistého zaslúženého poistného využili posledný, tretí spôsob výpočtu, tak tým komerčným

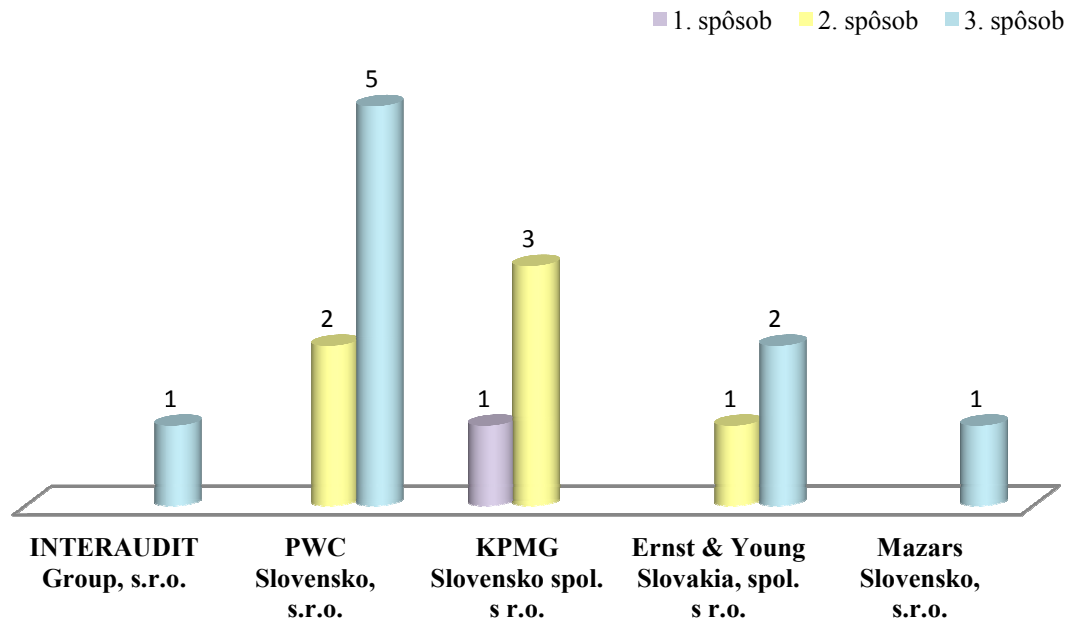
poisťovniam vykonávali audit účtovných zvierok až 4 audítorské spoločnosti. V grafe č. 5 je zobrazený podiel jednotlivých audítorských spoločností na vykazovaní rozličného spôsobu výpočtu čistého zaslúženého poistného. Čísla uvádzané v grafe, znázorňujú počet komerčných poisťovní, ktorým dané audítorské spoločnosti vykonávali audit účtovných zvierok.

Tabuľka č. 11 – Zosumarizovanie spoločných znakov spôsobu výpočtu čistého zaslúženého poistného vo výkaze komplexného výsledku resp. výkazu ziskov a strát komerčných poisťovní

Spôsob výpočtu čistého zaslúženého poistného vo výkaze komplexného výsledku resp. vo výkaze ziskov a strát	Auditujúca spoločnosť				
	<i>INTERAUDIT Group, s.r.o.</i>	<i>PWC Slovensko, s.r.o.</i>	<i>KPMG Slovensko spol. s r.o.</i>	<i>Ernst & Young Slovakia, spol. s r.o.</i>	<i>Mazars Slovensko, s.r.o.</i>
1. Spôsob			Allianz – Slovenská poisťovňa, a.s.		
2. Spôsob		UNIQA poisťovňa, a.s. Poisťovňa slovenskej sporiteľne, a.s.	Ergo poisťovňa, a.s. Poštová poisťovňa, a.s. Wüstenrot poisťovňa, a.s.	NN Životná poisťovňa, a.s.	
3. spôsob	Rapid life životná poisťovňa, a.s.	Union poisťovňa, a.s. KOOPERATI VA poisťovňa, a.s. KOMUNÁLNA poisťovňa, a.s. NOVIS Poisťovňa, a.s. Aegon Životná poisťovňa, a.s.		Generalli Poisťovňa, a.s. ČSOB Poisťovňa, a.s.	Poisťovňa Cardif Slovakia, a.s.

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov získaných z účtovných zvierok daných poisťovní za rok 2015
• životné poisťovne

Graf č. 5 - Podiel jednotlivých audítorských spoločností na vykazovaní rozličného spôsobu výpočtu čistého zaslúženého poistného v komerčných poisťovniach

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov získaných z účtovných závierok daných poisťovní za rok 2015

Z grafu vidíme, že všetky komerčné poisťovne, okrem jednej univerzálnej poisťovne, ktorej audítorm bola spoločnosť KPMG, využívali tretí spôsob výpočtu čistého zaslúženého poistného napriek tomu, že mali medzi sebou rôzne audítorské spoločnosti. Je to výborné zistenie, pretože takto prezentované informácie o tomto významnom ukazovateli sú si navzájom porovnateľné, prehľadné, lepšie čitateľné a podávajú kvalitnejšie informácie užívateľom účtovných závierok.

Záver

V dnešnej dobe už poistenie patrí medzi základný prvok každodenného života. Bez neho by nemohli správne fungovať mnohé oblasti súčasnej spoločnosti a ekonomiky. Poistovníctvo poskytuje krytie ekonomických, technologických, klimatických, politických, demografických a predovšetkým života ohrozujúcich rizík, čo zjednodušuje bežný život jednotlivcom i spoločnostiam v podnikaní, inováciách a rozvoji. Prvotným cieľom všetkých podnikateľských subjektov je dosahovanie zisku. To znamená, že aj komerčné poisťovne podnikajú so zámerom dosiahnutia maximálneho zisku, pričom je veľmi potrebné sa bližšie venovať faktorom, ktoré priamo alebo nepriamo pôsobia na výsledok ich činnosti t.j. na výsledok hospodárenia. Činnosť týchto finančných inštitúcií je pre ich osobitosť prísne dohliadaná a legislatívne upravená. Na kladnom výsledku hospodárenia poisťovní sa podieľajú najmä ich výnosy. Tie predstavujú uskutočnenie výkonu, ktorý prináša zvýšenie ekonomického úžitku poisťovní. V komerčných poisťovniach sa výnosy rozlišujú na výnosy zo životného poistenia, neživotného poistenia a na ostatné výnosy, ktoré sa priamo nepodieľajú na poisťovacej a zaistovacej činnosti poisťovní. Ďalej sa výnosy členia na dve skupiny, a to na výnosy z predpísaného poistného z uzatvorených poistných zmlúv v hrubej výške korigovaný o podiel zaistovateľa na výnosoch a zmenu stavu technických rezerv a ostatné výnosy. Kým hrubé poistenie predstavuje pre komerčné poisťovne výnos, ktorý im patrí počas doby poistenia spolu s podielom zaistovateľa, čisté zaslúžené poistné pre ne predstavuje v sledovanom období výnos očistený o podiel zaistovateľa. Najväčšiu časť výnosov v komerčných poisťovniach tvorí práve čisté zaslúžené poistné.

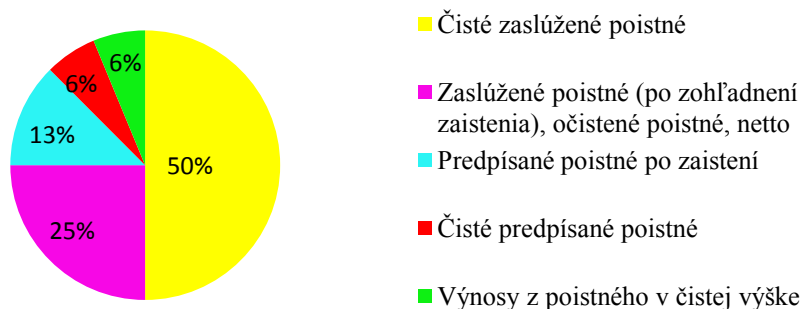
Diplomová práca je zameraná primárne na významný ukazovateľ – čisté zaslúžené poistné, ktorý je jedným zo základných indikátorov, na základe ktorého môžeme porovnávať, analyzovať a hodnotiť činnosť jednotlivých komerčných poisťovní. Taktiež je dôležitým základom pre určenie výšky technických rezerv. Naším cieľom teda bolo vymedziť spôsob účtovania a vykazovania zaslúženého a čistého zaslúženého poistného v komerčných poisťovniach. Porovnať jednotlivé spôsoby vykazovania a navrhnúť optimálny spôsob vykazovania tohto indikátora. O tomto očistenom výnose sa prvotne dozvedáme z účtovných závierok komerčných poisťovní. Komerčné poisťovne sú povinné zostavovať svoje účtovné závierky podľa medzinárodných účtovných štandardov pre

finančné vykazovanie. Každá finančná inštitúcia si výkazy zostavuje samostatne, pričom pre potreby vykazovania si formu výkazov stanovuje individuálne.

Pre naplnenie nášho cieľa sme museli analyzovať jednotlivé výkazy o úplnom výsledku hospodárenia resp. výkazy ziskov a strát komerčných poisťovní a taktiež analyzovať aj ich súvisiace poznámky účtovných závierok. V týchto súčiastiach účtovných závierok sme sa mohli viac dočítať o čistom zaslúženom poistnom. Vzorkou nášho skúmania sa stali komerčné poisťovne, ktorých sídlo je na území Slovenskej republiky. Išlo konkrétne o šesťnásť komerčných poisťovní. Tie sme si roztriedili na poisťovne univerzálne, ktorých bolo dvanásť a poisťovne životné, ktorých počet sa rovnal štyrom. Po preštudovaní účtovných závierok daných komerčných poisťovní sme zhodnotili, že komerčné poisťovne vykazujú zložky zaslúženého poistného a čisté zaslúžené poistného rôzne. Taktiež rozlične pomenúvajú jeho samotnú prezentáciu resp. jeho výsledok, a súčasne pri výpočte čistého zaslúženého poistného využívajú odlišné spôsoby. V rámci zhodnotenia daných diferencií sme dospeli k záveru, že na rozličné vykazovanie čistého zaslúženého poistného môžu mať vplyv audítorské spoločnosti, ktoré vykonávajú audit účtovných závierok komerčným poisťovniam. Zistili sme, že 16 komerčných poisťovní audituje dokopy päť audítorských spoločností. K najviac využívaným audítorským firmám patrila spoločnosť PricewaterhouseCoopers Slovensko, s.r.o.; KPMG Slovensko spol. s r.o. a Ernst & Young Slovakia, spol. s r.o.

Na nasledujúcom grafe je zobrazený podiel poisťovní, ktoré prezentovali čisté zaslúžené poistné tak ako je dané predpisom, teda ako čisté zaslúžené poistné, a podiel poisťovní využívajúcich iné názvy pre tento ukazovateľ. Výsledok je viac-menej pozitívny, pretože polovica poisťovní vykazuje čisté zaslúžené poistné tak, ako je určené Národnou bankou Slovenska. Spoločnosť PWC audituje väčšinu poisťovní t.j. využíva aj najviac pomenovaní pre tento dôležitý indikátor.

Graf č. 6 - Percentuálne zobrazenie využitia rozličného pomenovania čistého zaslúženého poistného vo výkazoch ziskov a strát komerčných poisťovní

Keď sme sa zamerali na spôsob výpočtu čistého zaslúženého poistného vo výkazoch ziskov a strát komerčných poisťovní, zistili sme, že komerčné poisťovne využívajú tri rôzne spôsoby jeho vyčíslenia. Za najjednoduchší spôsob a zároveň aj najčastejšie aplikovaný sme zvolili spôsob číslo tri. Potom vyčíslenie indikátora čisté zaslúžené poistné sa rovnalo rozdielu hrubého zaslúženého poistného a zaslúženého poistného postúpeného na zaistovateľa. Ten využilo až deväť skúmaných poisťovní, z toho tri životné poisťovne a šesť univerzálnych poisťovní. Zaujímavé je, že tento postup výpočtu využívali všetky poisťovne, okrem tých, ktorým audit účtovných závierok vykonávala audítorská firma KPMG.

Sumarizáciou údajov a vyhodnotením daných analýz konštatujeme, že komerčné poisťovne, keďže majú povinnosť zostavovať svoje účtovné závierky podľa IFRS, tak nemajú vopred definovanú štruktúru svojich výkazov. Finančné výkazy komerčných poisťovní by mali podávať verný a pravdivý obraz o ich finančnej situácii. V prípade účtovných závierok zostavovaných podľa IFRS je preferovaný obsah nad formou. Je teda na zvážení komerčných poisťovní, ktoré položky vykážu, a ako budú oznamovať údaje, t.j. ktoré dáta budú vykazovať oddelene, a ktoré v súhrne s ostatnými informáciami. Všetko to závisí na vôli účtovnej jednotky pri dodržiavaní zásady významnosti. Tento princíp sa uplatnil aj v prípade účtovania a vykázania zaslúženého poistného a čistého zaslúženého poistného. Komerčné poisťovne využívali mnoho spôsobov na jeho prezentáciu, či už ako zaslúžené poistné, výnosy z predpísaného poistného, zaslúžené poistné očistené alebo ako čisté predpísané poistné, vždy si však boli tieto názvy po obsahovej stránke totožné. Rôzne označenia rovnakého ukazovateľa bolo spôsobené najmä tým, že každá komerčná poisťovňa ma inak nastavené individuálne účty a nie je povinná dodržiavať jednotné označenie položiek finančných ukazovateľov. Uplatnenie koncepcie významnosti môže mať za následok, že nedostatok alebo prebytok vykázaných položiek ovplyvní aj používateľov informácií z účtovných závierok komerčných poisťovní.

Zoznam použitej literatúry

Knižné zdroje a publikácie:

1. KAFKOVÁ, E. a kol. 2012. *Základy poisťovníctva*. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2012. 243 s. ISBN 978-80-225-3363-8.
2. MAJTÁNOVÁ, A. a kol. 2009. *Poisťovníctvo*. Bratislava : Iura Edition, 2009. 322 s. ISBN 978-80-8078-260-3
3. MELUCHOVÁ, J. 2009. *Účtovníctvo a vykazovanie poisťovní podľa IFRS*. Bratislava : Iura Edition, 2009. 279 s. ISBN 978-80-8078-278-8.
4. PASTORÁKOVÁ, E. – BROKEŠOVÁ, Z. 2013. *Finančná analýza v poisťovniach*. Bratislava : EKONÓM, 2013. 230 s. ISBN 978-80-225-3684-4.

Právne predpisy:

5. Opatrenie NBS č.4/2008 z 1. apríla 2008 o predkladaní výkazov, hlásení, prehľadov a iných správ poisťovňami a pobočkami zahraničných poisťovní.
6. Opatrenie NBS č. 25/2008 z 9. decembra 2008 o solventnosti a minimálnej výške garančného fondu poisťovne, pobočky zahraničnej poisťovne, zaistovne a pobočky zahraničnej zaistovne.
7. Zákon č. 39/2015 Z. z. o poisťovníctve a zmene a doplnení niektorých zákonov.
8. Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov.

Internetové zdroje:

9. DIONNE, G. 2013. *Handbook of insurance*. New York : Springer-Verlag, 2013. 1126 p. [online] [cit. 05.03.2017]. Dostupné na internete: https://books.google.sk/books?id=KNuCBAAAQBAJ&printsec=frontcover&dq=handbook+of+insurance&hl=sk&sa=X&ved=0ahUKEwiq0Mnl0_HSAhXH3CwKHbeoD0oQ6AEIGDAA#v=onepage&q&f=false ISBN: 978-1-4614-0155-1
10. IASB. 2010. *Conceptual Framework for Financial Reporting 2010*. London : IASB, 2010. [online] [cit. 2017.03.10.]. Dostupné na internete: <<http://www.ifrs.org/News/Press-Releases/Documents/ConceptualFW2010vb.pdf>>.

11. Medzinárodného účtovného štandardu IAS 1 – Prezentácia účtovnej závierky. [online] [cit. 2017.03.10.]. Dostupné na internete: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:02008R1126-20150112>
12. Národná banka Slovenka - [online] [cit. 2017.04.04.]. Dostupné na internete: https://subjekty.nbs.sk/?aa=select_sector&bb=3&cc=&qq=&ll=sk
13. Slovenskej asociácia poisťovateľov - [online] [cit.2017.04.04.]. Dostupné na internete:< <https://www.slaspo.sk/13075>>
14. Slovenská asociácia poisťovateľov – [online] [cit. 2017.03.05.]. Dostupné na internete: https://www.slaspo.sk/clenske_poistovne
15. Portál o poistení – [online] [cit. 2017.03.08.]. Dostupné na internete: <http://www.opoistenie.sk/poistny-trh/europske-poistovnictvo-klucove-udaje-o-vyvoji-europskeho-poistovnictva/>
16. Allianz – Slovenská poisťovňa, a.s. *Účtovná závierka a Výkaz vybraných údajov 2015*. [online]. Bratislava [cit. 2017.03.04.]. Dostupné na internete: <http://www.registeruz.sk/cruz-public/domain/accountingentity/show/19457>
17. Aegon Životná poisťovňa, a.s. *Účtovná závierka a Výkaz vybraných údajov 2015*. [online]. Bratislava [cit. 2017.03.04.]. Dostupné na internete: <http://www.registeruz.sk/cruz-public/domain/accountingentity/show/142119>
18. ČSOB poisťovňa, a.s. *Účtovná závierka 2015*. [online]. Bratislava [cit. 2017.03.04.]. Dostupné na internete: <http://www.registeruz.sk/cruz-public/domain/financialreport/show/5288221>
19. Ergo poisťovňa, a.s. *Účtovná závierka a Výkaz vybraných údajov 2015*. [online]. Bratislava [cit. 2017.03.04.]. Dostupné na internete: <http://www.registeruz.sk/cruz-public/domain/accountingentity/show/487046>
20. Ergo poisťovňa, a.s. *Výročná správa 2015*. [online]. Bratislava [cit. 2017.03.04.]. Dostupné na internete: https://www.ergo.sk/fileadmin/user_upload_sk/documents/vyrocne_spravy/ERGO_Poistovna/Vyrocna_sprava_2015.pdf
21. Generali Poisťovňa, a.s. *Účtovná závierka 2015*. [online]. Bratislava [cit. 2017.03.04.]. Dostupné na internete: <http://www.registeruz.sk/cruz-public/domain/financialreport/show/5364521>
22. KOMUNÁLNA poisťovňa, a.s. *Účtovná závierka a Výkaz vybraných údajov 2015*. [online]. Bratislava [cit. 2017.03.04.]. Dostupné na internete: <http://www.registeruz.sk/cruz-public/domain/accountingentity/show/163744>

23. KOOPERATIVA Poist'ovňa, a.s. *Účtovná závierka a Výkaz vybraných údajov* 2015. [online]. Bratislava [cit. 2017.03.04]. Dostupné na internete: <http://www.registeruz.sk/cruz-public/domain/accountingentity/show/15733>
24. KOOPERATIVA Poist'ovňa, a.s. *Výročná správa* 2015. [online]. Bratislava [cit. 2017.03.04]. Dostupné na internete: <http://www.koop.sk/userfiles/RelatedLinks/649/1462968375988.pdf>
25. NN Životná poisťovňa, a.s. *Účtovná závierka a Výkaz vybraných údajov* 2015. [online]. Bratislava [cit. 2017.03.04]. Dostupné na internete: <http://www.registeruz.sk/cruz-public/domain/accountingentity/show/660000>
26. NN Životná poisťovňa, a.s. *Výročná správa* 2015. [online]. Bratislava [cit. 2017.03.04]. Dostupné na internete: https://www.nn.sk/archiv/archiv/sk-nm/tlacove_centrum/mesacne_spravy/vs_life_2015.pdf
27. NOVIS Poist'ovňa, a.s. *Účtovná závierka a Výkaz vybraných údajov* 2015. [online]. Bratislava [cit. 2017.03.04]. Dostupné na internete: <http://www.registeruz.sk/cruz-public/domain/accountingentity/show/1492079>
28. Poist'ovňa Cardif Slovakia, a.s. *Účtovná závierka* 2015. [online]. Bratislava [cit. 2017.03.04]. Dostupné na internete: <http://www.registeruz.sk/cruz-public/domain/financialreport/show/5149217>
29. Poist'ovňa Cardif Slovakia, a.s. *Výročná správa* 2015. [online]. Bratislava [cit. 2017.03.04]. Dostupné na internete: <http://media.bnpparibascardif.com/file/09/2/vs2015.43092.pdf>
30. Poist'ovňa Slovenskej sporiteľne, a.s. *Účtovná závierka a Výkaz vybraných údajov* 2015. [online]. Bratislava [cit. 2017.03.04]. Dostupné na internete: <http://www.registeruz.sk/cruz-public/domain/accountingentity/show/619123>
31. Poštová poisťovňa, a.s. *Účtovná závierka a Výkaz vybraných údajov* 2015. [online]. Bratislava [cit. 2017.03.04]. Dostupné na internete: <http://www.registeruz.sk/cruz-public/domain/financialreport/show/5180647>
32. Rapid Life poisťovňa, a.s. *Účtovná závierka a Výkaz vybraných údajov* 2015. [online]. Bratislava [cit. 2017.03.04]. Dostupné na internete: <http://www.registeruz.sk/cruz-public/domain/financialreport/show/5150858>
33. Rapid Life poisťovňa, a.s. *Výročná správa* 2015. [online]. Bratislava [cit. 2017.03.04]. Dostupné na internete: <http://www.rapidlife.sk/hladajvs/vs2015.pdf>

34. Union poisťovňa, a.s. *Účtovná závierka a Výkaz vybraných údajov 2015*. [online]. Bratislava [cit. 2017.03.04]. Dostupné na internete: <http://www.registeruz.sk/cruz-public/domain/accountingentity/show/431793>
35. UNIQA poisťovňa, a.s. *Účtovná závierka a Výkaz vybraných údajov 2015*. [online]. Bratislava [cit. 2017.03.04]. Dostupné na internete: <http://www.registeruz.sk/cruz-public/domain/accountingentity/show/4127>
36. UNIQA poisťovňa, a.s. *Výročná správa 2015*. [online]. Bratislava [cit. 2017.03.04]. Dostupné na internete: <https://www.uniqa.sk/download.ashx?uid=367862BD-6C45-4CD7-A788-C533689811BB>
37. Wüstenrot poisťovňa, a.s. *Účtovná závierka a Výkaz vybraných údajov 2015*. [online]. Bratislava [cit. 2017.03.04]. Dostupné na internete: <http://www.registeruz.sk/cruz-public/domain/accountingentity/show/146847>

Príspevok v zborníku na CD-ROM

38. JUHASZOVÁ, Z. – DOMARACKÁ, D. 2015. Premiums earned in the financial statements. In *Financial management of firms and financial institutions : proceedings : 10th international scientific conference 7th - 8th september 2015* [CD-ROM]. Ostrava, Czech Republic : VŠB - Technical university of Ostrava, p. 479-483. ISBN 978-80-248-3865-6.